

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Lokalne Strategie Rozwoju na lata 2014 - 2020

Lokalne Grupy Działania

„Solna Dolina”

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

W. Wachowicz

OMIKRON

Mariusz Wachowicz

ul. Józefa Mehoffera 66c lok. 9

03-131 Warszawa

NIP: 6561777870 REGON: 143039103

tel. +48 506-328-948

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się z w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem, a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało by się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Pani Prezes, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankiety.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- Na terenie Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina” w roku 2021 liczba ludności nieznacznie się zmniejszyła w porównaniu z rokiem 2015, średnio o nieco ponad 4%. Największy bilans ujemny notuje gmina Chodów. Tam w 2021 roku było 267 osób mniej niż w roku 2015, co daje spadek liczby ludności o 9%
- Średnio 60% mieszkańców obszaru LGD jest w wieku produkcyjnym. Liczba ta jest nieznacznie niższa niż w roku 2015, o ok. 3%.
- Średnio o 16% wzrosła liczba mieszkańców w wieku senioralnym. Najszybsze tempo starzenia się społeczności występuje w gminie Kłodawa. Tam liczba osób powyżej 65 roku życia wzrosła o blisko 22%.
- Od roku 2015 zmniejszyła się liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W roku 2020 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na obszarze LGD było 402 osoby mniej objętych tego rodzaju wsparciem, co stanowi grupę osób mniejszą o 48% niż w roku 2015.
- W 2021 roku na terenie gmin działało średnio 36 organizacji na 10 tys. mieszkańców. Wszystkie gminy odnotowują zwiększenie liczby fundacji i stowarzyszeń.
- Znacząco zmniejszyła się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. W latach 2015 - 2021 średnio dla gmin jest to spadek o prawie 80%, zaś na poziomie całego województwa o 47%.
- Mieszkańcy obszaru LGD „Solna Dolina” są podzieleni w kwestii oceny swojego miejsca zamieszkania. Duża część osób jest zdania, że ich gmina nie jest dobrym miejscem do życia (44%). Prawie co trzeci mieszkaniec nie zgadza się z tym twierdzeniem.
- Najwyżej przez mieszkańców zostały ocenione aktywności gmin związane ze sportem, turystyką i rekreacją oraz infrastrukturą drogową.
- Mieszkańcy terenów należących do Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina” potwierdzają, że w większości korzystali z infrastruktury finansowanej ze środków unijnych (59%).
- Większość z badanych (61%) uważa, że projekty związane z poprawą infrastruktury są potrzebne. Na temat braku zainteresowania tymi projektami wypowiedziało się 14% respondentów.
- Gdyby mieszkańcy gmin decydowali o dofinansowaniu, w pierwszej kolejności przeznaczyliby środki na infrastrukturę drogową (30%) i zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem (24%). Na mniejsze dofinansowanie ze strony mieszkańców mogłyby liczyć takie obszary jak infrastruktura społeczna oraz działania wynikające z inicjatywy mieszkańców.
- Prawie wszystkie osoby, które uczestniczyły w badaniu pozytywnie oceniają funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina”, a zdecydowana większość badanych (78%) ocenia Lokalną Grupę Działania bardzo dobrze.

- Pracownicy Biura LGD postrzegani są przez ankietowanych jako osoby posiadające wysoką kulturę osobistą, udzielające informacji i porad na wysokim poziomie.
- Zdaniem większości respondentów, nabory wniosków w większości przypadków spełniły swoją funkcję i odpowiadały na potrzeby mieszkańców (69%), a według 27% ankietowanych, idealnie wpisały się w te potrzeby, a najbardziej w potrzebę zakładania i rozwijania działalności gospodarczych.
- Ponad połowa respondentów uważa, że LGD powinna podejmować inne działania, wykraczające poza LSR w celu rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców (55%). Odmiennego zdania było 17% ankietowanych.

1.	Wstęp.....	2
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania.....	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne	6
3.4.	Pytania badawcze.....	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju	14
5.2.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju	19
5.3.	Funkcjonowanie LGD.....	27
5.1.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	39
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	45
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje	50
8.	Spis tabel i wykresów.....	52
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania.....	54
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:	54
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:.....	54
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD.....	55
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD.....	62
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego.....	71

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocja.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągania celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**. Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analityczne:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa Wielkopolskiego?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące z wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnym ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.
Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego idea jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działania LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (deskresearch)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze, ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce

uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (ComputerAssisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankietę można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obciążonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby, gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

Łącznie przebadano 55 osób.

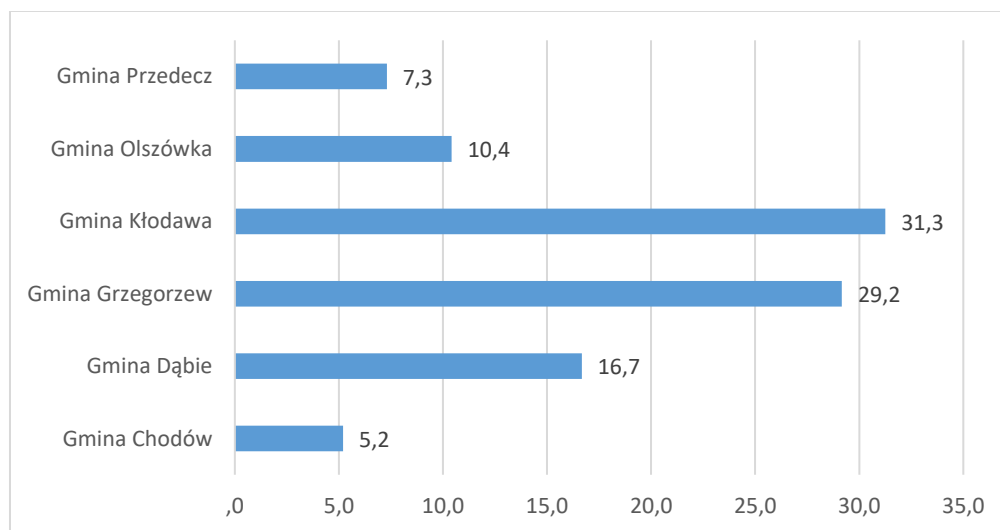
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

Łącznie przeprowadzono 293 ankiety. Z uwagi na charakter badań CAWI dokonano weryfikacji braków danych i do dalszej analizy przeznaczono 79 ankiet.

Wykres 1. Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu.

Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się, gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z kierownikiem Biura
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękojmię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwia późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustro umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

W roku 2021 na terenie Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina” liczba ludności nieznacznie się zmniejszyła w porównaniu z rokiem 2015, średnio o nieco ponad 4%. Największy bilans ujemny notuje gmina Chodów. Tam w 2021 roku było 267 osób mniej niż w roku 2015, co daje spadek liczby ludności o 9%

Tabela 1. Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	3475323	3481625	3489210	3493969	3498733	3496450	3489074
Chodów	3213	3153	3075	3075	3005	2985	2946
Dąbie	6486	6448	6404	6353	6284	6251	6163
Grzegorzew	5702	5685	5702	5695	5693	5665	5609
Kłodawa	13100	13068	13005	12916	12801	12706	12544
Olszówka	4582	4576	4570	4519	4502	4471	4436
Przedecz	4262	4236	4193	4150	4120	4071	4045
Suma	37345	37166	36949	36708	36405	36149	35743

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na demograficzny obraz regionu składa się nie tylko suma narodzin i zgonów, ale także migracja mieszkańców w ruchu wewnętrznym, czyli w obrębie regionu oraz zewnętrznym – wyjazdy i przyjazdy z i do kraju. Gminy LGD charakteryzują się ujemnym saldem, oznacza to, że więcej mieszkańców wyjechało z nich niż do nich przyjechało, średnio o 30%.

Tabela 2. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zewnętrznym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	0	1059	1143	1282	1460	1757	2000
Chodów	0	-33	-54	-9	-44	-10	-7
Dąbie	0	-18	-34	-47	-36	-40	-34
Grzegorzew	0	-9	-1	-2	-4	-8	-16
Kłodawa	0	-60	-48	-74	-73	-35	-34
Olszówka	0	-12	-2	-31	-3	-27	-13
Przedecz	0	-27	-28	-21	-4	-35	-8
Średnia dla gmin LGD	0	-26,5	-27,8	-30,7	-27,3	-25,8	-18,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Średnio 60% mieszkańców obszaru LGD „Solna Dolina” jest w wieku produkcyjnym. Liczba ta jest nieznacznie niższa niż w roku 2015, o ok.3%. Gmina Grzegorzew ma najwyższy odsetek osób w wieku produkcyjnym, najniższy odsetek ma gmina Przedecz. Na poziomie województwa wielkopolskiego jest to spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym o 5%.

Tabela 3. *Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKI E	62,6	62	61,3	60,7	60,1	59,7	59,3
Chodów	62,9	63	63,2	62,7	62,1	61,3	61,2
Dąbie	62,6	61,8	61,7	61,3	60,6	60	59,8
Grzegorzew	62,5	62,8	62,7	62,7	62,5	62,4	62,2
Kłodawa	62,1	61,7	61,2	60,8	60,5	60,2	59,9
Olszówka	61,9	61,7	61,9	61,7	61,9	61,5	61,6
Przedecz	62,5	61,9	61,4	61,3	60,7	60,5	59,5
Średnia dla gmin LGD	62,41667	62,15	62,01667	61,75	61,38333	60,98333	60,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wzrosła natomiast średnio o 16% liczba mieszkańców w wieku senioralnym. Najszybsze tempo starzenia się społeczności występuje w gminie Kłodawa. Tam liczba osób powyżej 65 roku życia wzrosła o blisko 22%. Wolniej starzeje się gmina Grzegorzew, gdzie w ciągu ostatnich lat przybyło 7% seniorów.

Tabela 4. *Wskaźnik obciążenia demograficznego*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	14,6	15,2	15,7	16,3	16,8	17,3	17,7
Chodów	17,7	18,1	19	19,2	20,4	20,7	20,7
Dąbie	17,1	17,7	18	18,7	19,2	19,7	20,3
Grzegorzew	15,1	15,2	15,5	15,5	15,9	16,3	16,3
Kłodawa	16,3	16,9	17,7	18,4	18,9	19,4	19,9
Olszówka	16,7	17,0	17,1	17,5	17,7	18,3	18,4
Przedecz	15,7	16,4	16,7	16,9	17,4	18,2	18,8
Średnia dla gmin LGD	16,4	16,9	17,3	17,7	18,2	18,8	19,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wszystkie gminy należące do LGD „Solna Dolina” odnotowały wzrost wydatków, które przeznaczają na jednego mieszkańca, co jest wskaźnikiem bogacenia się budżetów. W roku 2021 gminy na jednego mieszkańca wydawały średnio 1544 zł. To wzrost wydatków o blisko 64% w przeliczeniu na jednego mieszkańca w porównaniu z rokiem 2015.

Tabela 5. *Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych)*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKI E	1013,346	1159,256	1362,666	1539,888	1573,668	1658,664	1746,308
Chodów	1369,572	1338,95	1306,984	1364,368	1242,238	1241,972	1490,792
Dąbie	813,416	1045	1112,334	1445,094	1731,172	1381,048	1429,07

Grzegorzew	903,04	1006,58 2	1301,31 8	1730,79 2	1370,69 4	1426,12 8	1610,71 8
Kłodawa	854,536	1033,55 4	1058,99	1235,8	1199,34	1327,65	1607,52
Olszówka	823,478	946,654	1159,25 2	1265,54 8	1593,16 6	1406,16 4	1471,73 4
Przedecz	894,732	1203,13 8	1409,05 8	1233,64 6	1468,68	1389,49 2	1654,46 4
Średnia dla gmin LGD	943,129	1095,64 6	1224,65 6	1379,20 8	1434,21 5	1362,07 6	1544,05

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2015 – 2020 zmniejszyła się liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W roku 2020 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na obszarze LGD było 402 osoby mniej objętych tego rodzaju wsparciem, co stanowi grupę osób mniejszą o 48% niż w roku 2015. Najmniej beneficjentów środowiskowej pomocy w przeliczeniu na 10 tys. Mieszkańców w 2020 było w gminie Chodów (241).

Tabela 6. Beneficjenci środowiskowej pomocy społeczne na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	635	573	514	463	430	389	b.d.
Chodów	634	756	511	394	361	241	b.d.
Dąbie	1045	965	838	749	544	480	b.d.
Grzegorzew	754	650	653	562	546	428	b.d.
Kłodawa	818	764	707	631	568	486	b.d.
Olszówka	881	740	760	678	611	517	b.d.
Przedecz	962	832	675	614	566	529	b.d.
Średnia dla gmin LGD	849	785	691	605	533	447	b.d.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Jeśli chodzi o liczbę podmiotów gospodarki narodowej, mamy do czynienia z tendencją wzrostową od roku 2015, średnio dla gmin o 8%. W skali całego województwa jest to zjawisko dwukrotnie wyższe, gdzie w ciągu ostatnich lat liczba podmiotów gospodarki narodowej wrosła o 16%. W 2021 roku na terenie LGD funkcjonowało średnio 415 takich podmiotów w każdej z gmin.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	40986 5	414798	422094	429658	446215	461225	477444
Chodów	173	171	163	175	171	183	187
Dąbie	382	385	373	367	399	410	409
Grzegorzew	332	330	341	364	389	388	398
Kłodawa	928	923	915	926	923	922	941
Olszówka	248	250	248	259	271	284	295

Przedecz	227	234	231	242	251	258	262
Średnia dla gmin LGD	382	38	379	389	401	408	415

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie działania LGD „Solna Dolina” zwiększyła się liczba podmiotów wpisanych do systemu REGON . W roku 2021 było ich średnio 678 w każdej z gmin i stanowi to wzrost o 16% względem roku 2015. Najwięcej podmiotów wpisanych do REGON przybyło w gminie Grzegorzew (124).

Tabela 8. Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	1179	1191	1210	1230	1275	1319	1368
Chodów	538	542	530	569	569	613	635
Dąbie	589	597	582	578	635	656	664
Grzegorzew	582	580	598	639	683	685	710
Kłodawa	708	706	704	717	721	726	750
Olszówka	541	546	543	573	602	635	665
Przedecz	533	552	551	583	609	634	648
Średnia dla gmin LGD	582	58	585	610	636	658	679

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Możemy zaobserwować, że średnia liczba nowo zarejestrowanych podmiotów utrzymała się na tym samym poziomie od roku 2015, po chwilowym spadku w roku 2020. Najwięcej podmiotów przybyło w gminach Olszówka (22) i Grzegorzew (19), natomiast najwięcej ich ubyło w gminach Dąbie (26) i Kłodawa (18).

Tabela 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	164	156	163	183	176	155	171
Chodów	64	76	41	99	64	82	55
Dąbie	113	105	89	85	116	91	87
Grzegorzew	73	87	112	104	118	68	92
Kłodawa	97	90	80	96	78	61	79
Olszówka	99	78	99	93	75	73	121
Przedecz	75	95	85	98	96	69	87
Średnia dla gmin LGD	87	89	84	96	91	74	89

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Sukcesywnie na terenie gmin wchodzących w skład LGD od roku 2015 rozwijany był kapitał społeczny w postaci organizacji pozarządowych. W 2021 roku na obszarze LGD działało średnio 36 organizacji na 10 tys. mieszkańców. Wszystkie gminy odnotowują zwiększenie

liczby fundacji i stowarzyszeń. Najwięcej tego typu organizacji funkcjonuje w gminie Dąbie (50 na 10 tys. mieszkańców), gdzie również ich najwięcej przybyło (10).

Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	36	38	40	39	40	41	42
Chodów	40	41	42	42	40	40	41
Dąbie	40	42	44	44	48	50	50
Grzegorzew	30	30	30	32	32	32	32
Kłodawa	27	28	29	29	30	30	31
Olszówka	33	33	33	29	29	29	34
Przedecz	19	19	19	17	19	20	20
Średnia dla gmin LGD	32	32	33	32	33	34	36

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Od roku 2015 liczba bibliotek i ich filii na terenie należącym do Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina” utrzymała się na tym samym poziomie. W całym województwie wielkopolskim ich liczba spadła o 6% i w roku 2021 było ich 37 mniej niż w roku 2015.

Tabela 11. Biblioteki i ich filie

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	689	681	676	674	664	660	652
Chodów	1	1	1	1	1	1	1
Dąbie	2	2	2	2	2	2	2
Grzegorzew	2	2	2	2	2	2	2
Kłodawa	3	3	3	3	3	3	3
Olszówka	2	2	2	2	2	2	2
Przedecz	1	1	1	1	1	1	1
Średnia dla gmin LGD	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich lat znacząco zmniejszyła się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. W latach 2015- 2021 średnio dla gmin jest to spadek o prawie 80%, zaś na poziomie całego województwa o 47%. Najbardziej dynamicznym tempem spadku osób bez pracy charakteryzuje się gmina Chodów, gdzie od roku 2015 liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne spadła o 82%, gminy Dąbie (spadek o 81%) i Kłodawa (spadek o 81%).

Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	93311	77697	58857	50867	46313	60958	49850
Chodów	225	143	87	49	52	54	41
Dąbie	359	285	165	108	85	114	69
Grzegorzew	263	216	142	86	88	79	73

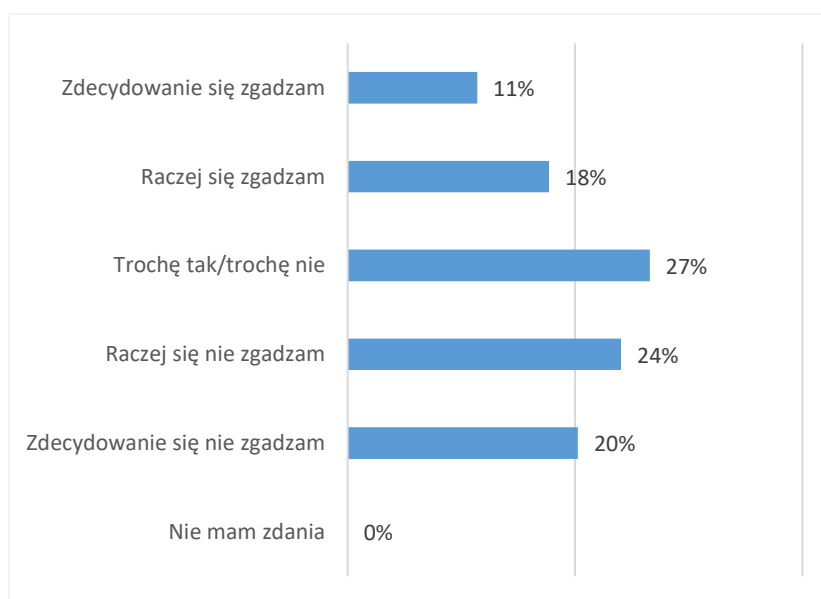
Kłodawa	594	446	272	190	177	197	115
Olszówka	204	152	90	67	56	59	56
Przedecz	241	182	116	83	67	79	52
Średnia dla gmin LGD	314,3	237,3	145,3	97,1	87,5	97,0	67,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5.2. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

Mieszkańcy obszaru LGD „Solna Dolina” są podzieleni w kwestii oceny swojego miejsca zamieszkania. Duża część osób jest zdania, że ich gmina nie jest dobrym miejscem do życia (44%). Prawie co trzeci mieszkaniec nie zgadza się z tym twierdzeniem i uważa, że w swojej gminie realizuje podstawowe potrzeby. Spora grupa (27%) nie zajęła jednoznacznego stanowiska.

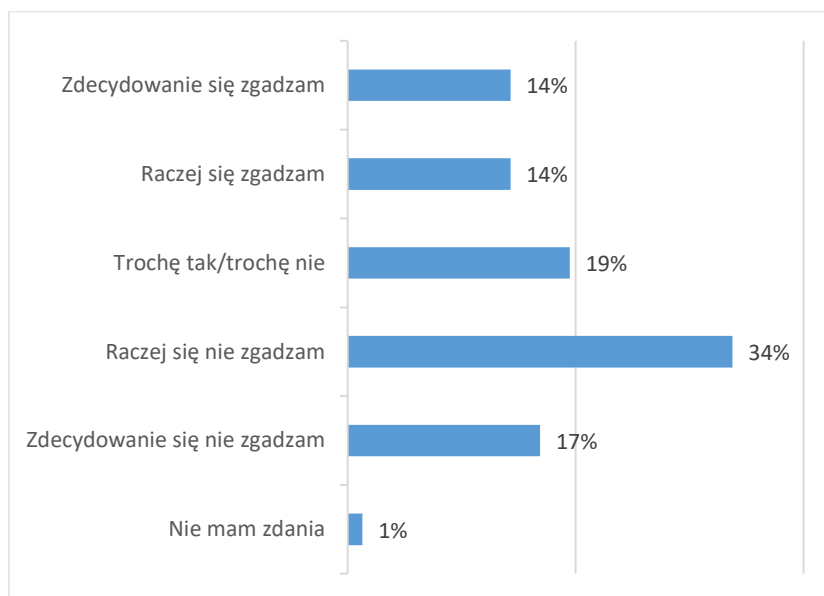
Wykres 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Źródło: badania własne

Prawie 30% ankietowanych dostrzega poprawę warunków do życia w miejscu swojego zamieszkania w ostatnich latach. Większość z ankietowanych jednak nie zgadza się z tym stwierdzeniem (51%), a 19% z badanych nie potrafiło wskazać jednoznacznej odpowiedzi.

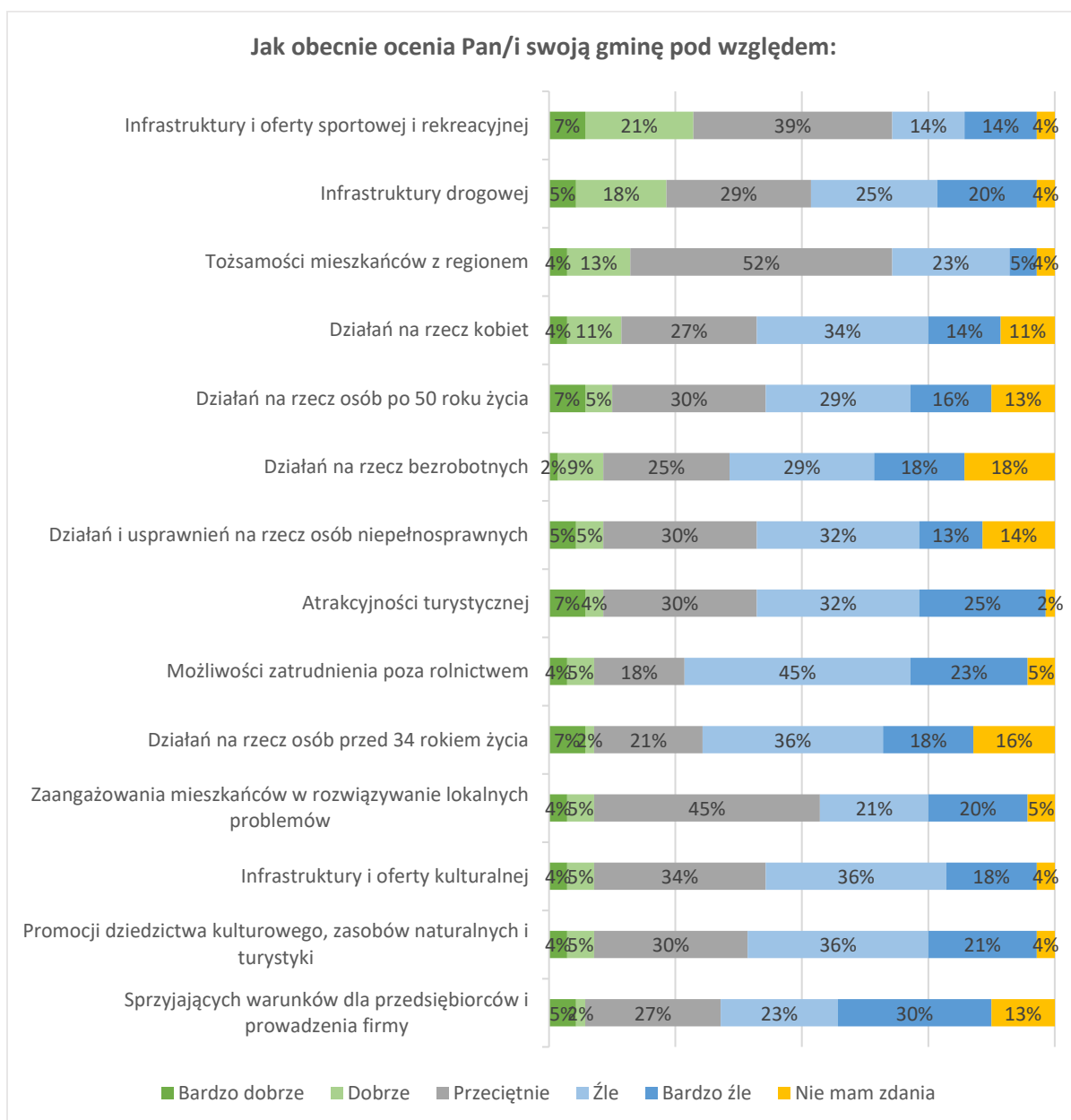
Wykres 3. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Źródło: badania własne

Najwięcej pozytywnych wskazań badanych otrzymały obszary związane ze sportem, turystyką i rekreacją, infrastrukturą drogową, najmniej zaś te związane z działaniami promującymi dziedzictwo kulturowe, zasoby naturalne, infrastrukturę i ofertę kulturalną i działania sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości. Te obszary również zostały przez większość ankietowanych ocenione najbardziej negatywnie.

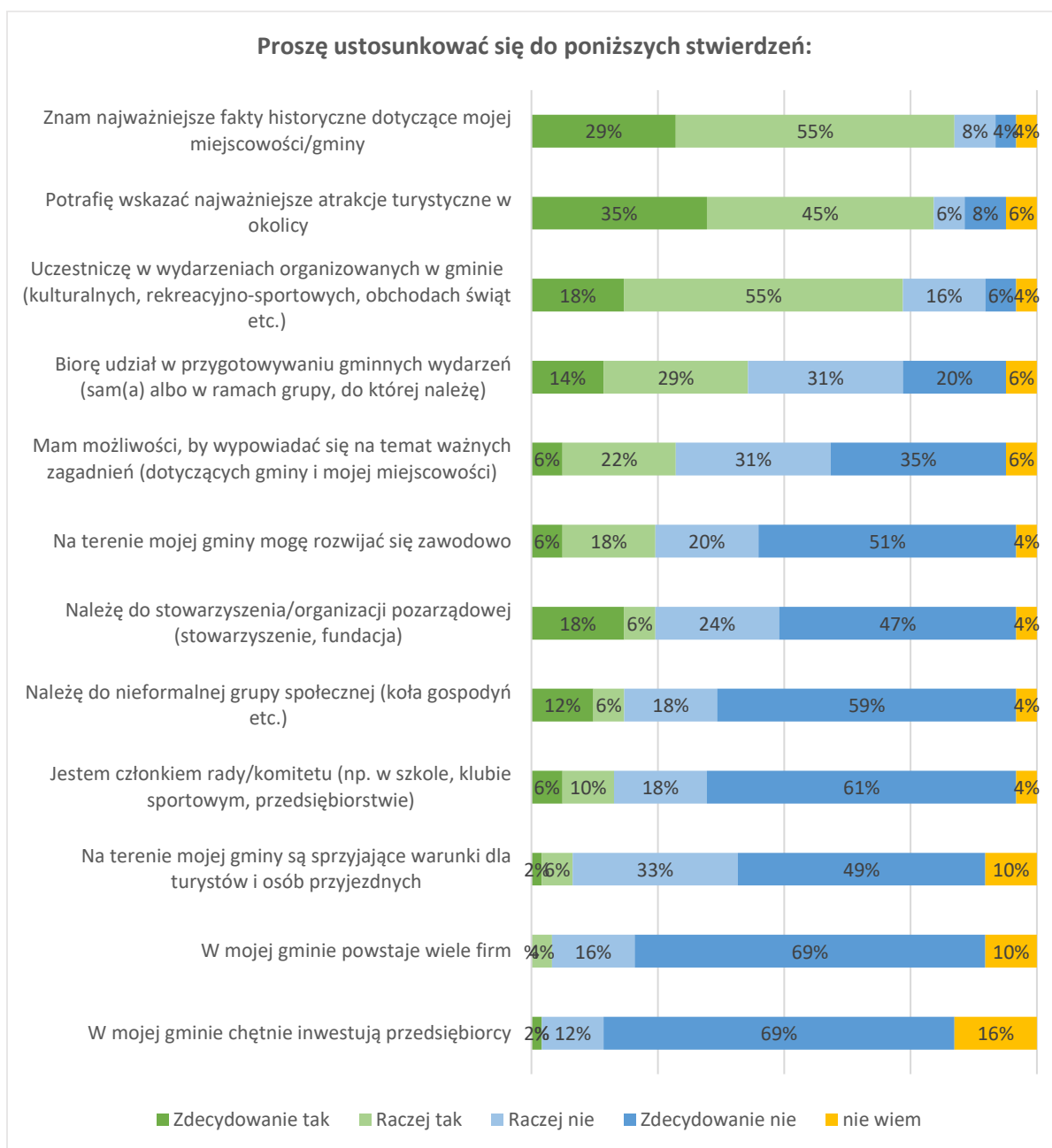
Wykres 4. Ocena gminy na wymiarach

Źródło: badania własne

Respondenci ustosunkowali się również do twierdzeń dotyczących ich funkcjonowania w codziennym życiu gminy. Zdecydowana większość osób deklaruje, że zna najważniejsze wydarzenia historyczne dotyczące swojej miejscowości (84%), potrafi wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w gminie (90%). Natomiast na terenie gmin, w których żyją osoby badane nie ma dobrych warunków dla przedsiębiorców, co nie sprzyja zakładaniu firm oraz rozwojowi zawodowemu. Te dwa obszary dostały też bardzo dużo negatywnych wskazań.

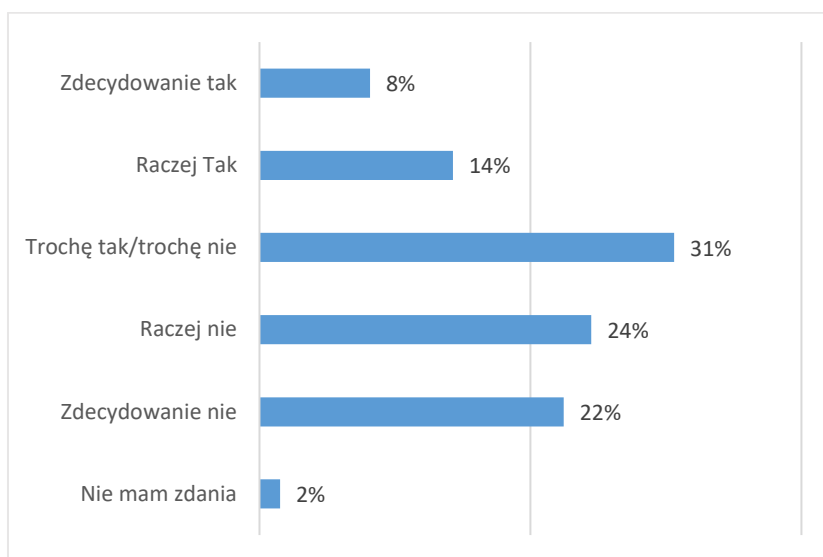
Wykres 5. Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy

Źródło: badania własne

Także w przypadku zadowolenia z życia w swojej gminie mieszkańcy obszaru należącego do LGD „Solna Dolina” odpowiedzieli, że nie są z tych warunków zadowoleni (46%). Prawie jedna trzecia badanych nie miała jednoznacznego stanowiska, a co piąty ankietowany odpowiedział, że jest z tych warunków zadowolony.

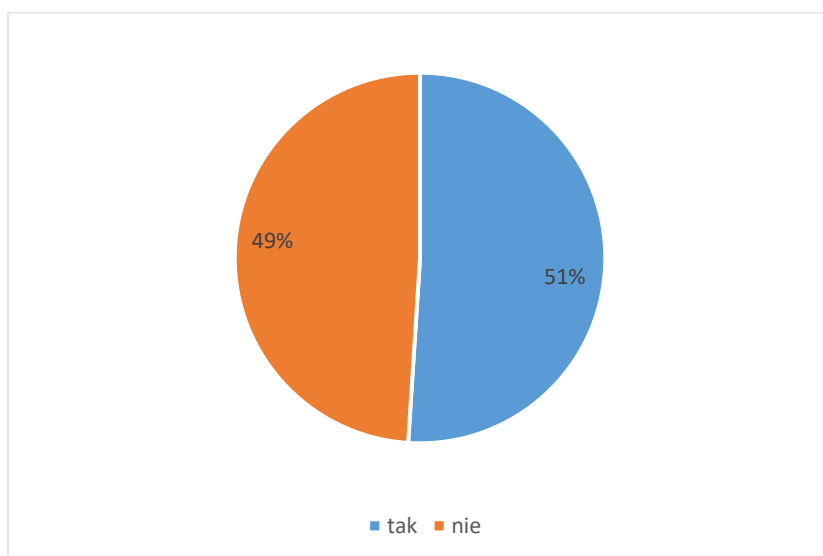
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

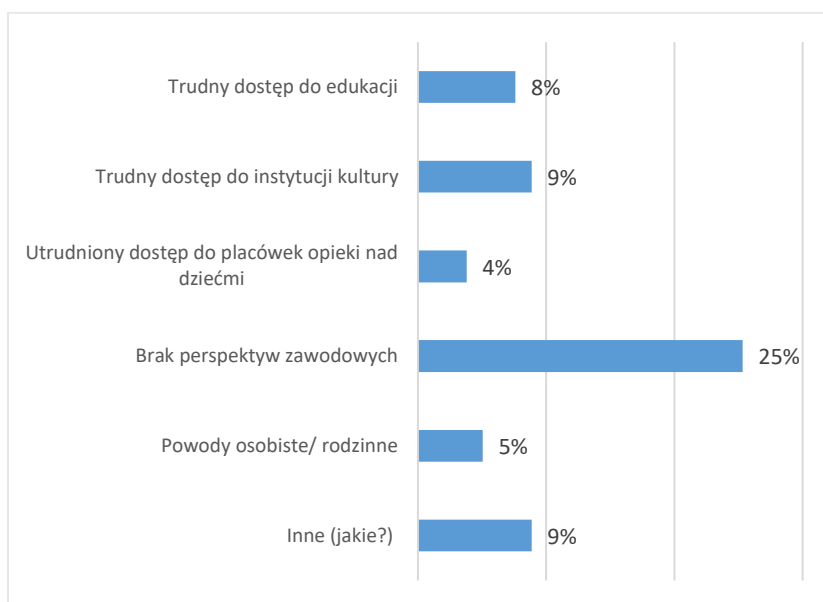
Mieszkańcy gmin są bardzo podzieleni, jeżeli chodzi o ewentualną zmianę miejsca swojego zamieszkania. Niewiele ponad połowa z nich (51%) bierze pod uwagę taką możliwość, a najczęściej wymienianymi powodami ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania są brak perspektyw zawodowych, trudny dostęp do instytucji kultury, czy edukacji.

Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

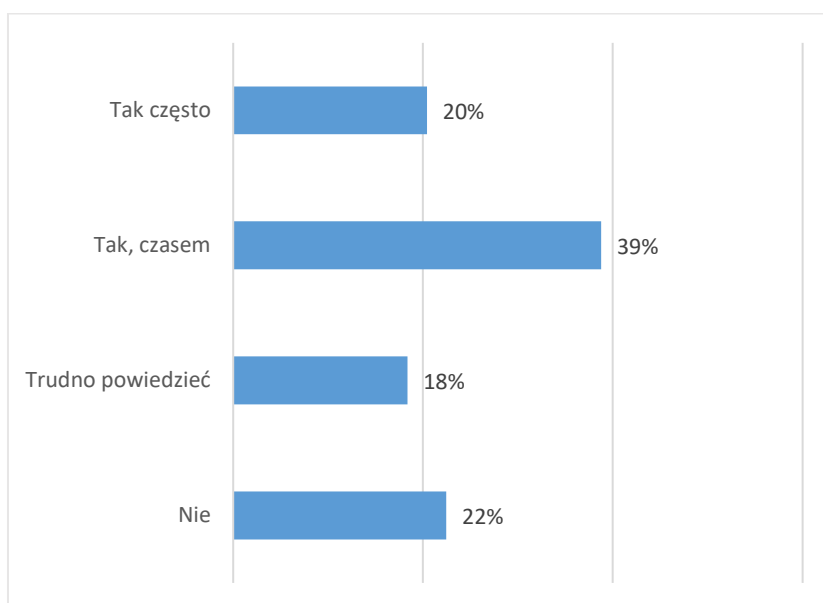
Wykres 8. Powody zmiany miejsca zamieszkania

Źródło: badania własne

Mieszkańcy terenów należących do Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina” potwierdzają, że w większości korzystali z infrastruktury finansowanej ze środków unijnych (59%). Z tego typu obiektów nie korzystał co piąty z ankietowanych. 18% respondentów miało trudności w zajęciu jednoznacznego stanowiska.

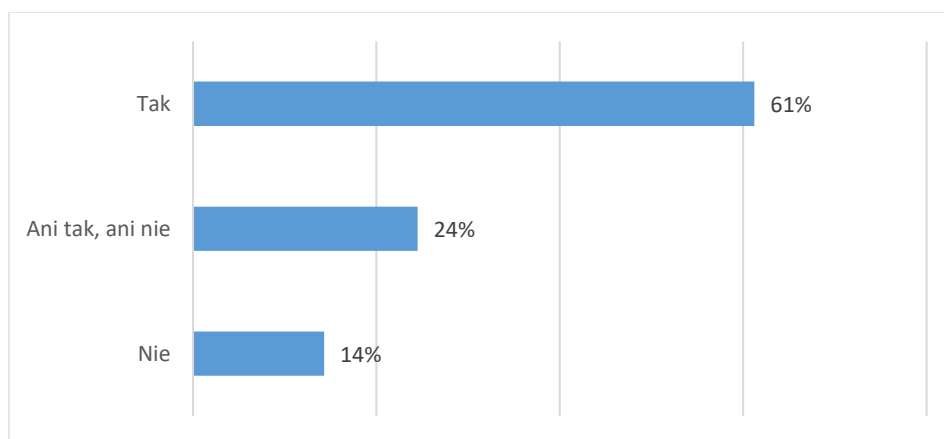
Wykres 9. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Większość z badanych (61%) odpowiedziała twierdząco na pytanie dotyczące zainteresowania mieszkańców gmin projektami związanymi z poprawą infrastruktury. Zdania na ten temat nie miał co czwarty z ankietowanych, a o braku zainteresowania tymi projektami wyraziło się 14% osób.

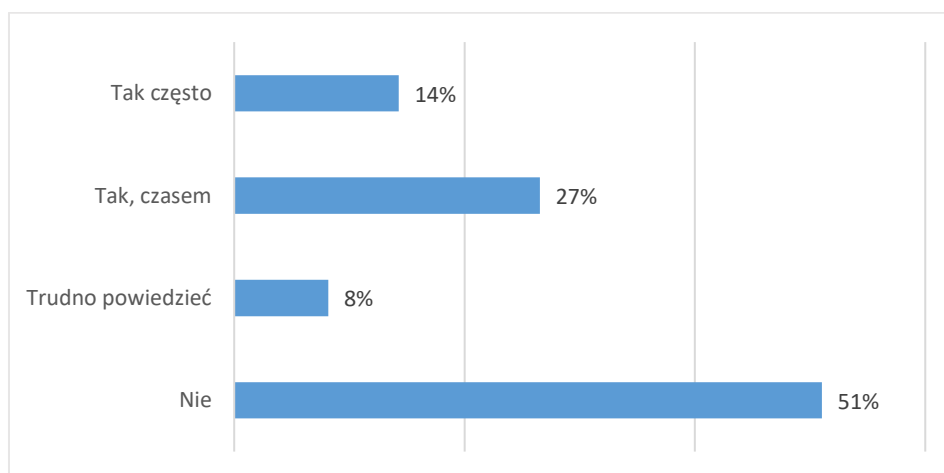
Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Duża grupa respondentów korzystała osobiście z projektów, takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowane ze środków unijnych (41%). Jednak większość z osób uczestniczących w badaniu (51%) odpowiedział, że nie korzystali z tego typu inicjatyw realizowanych w oparciu o fundusze unijne.

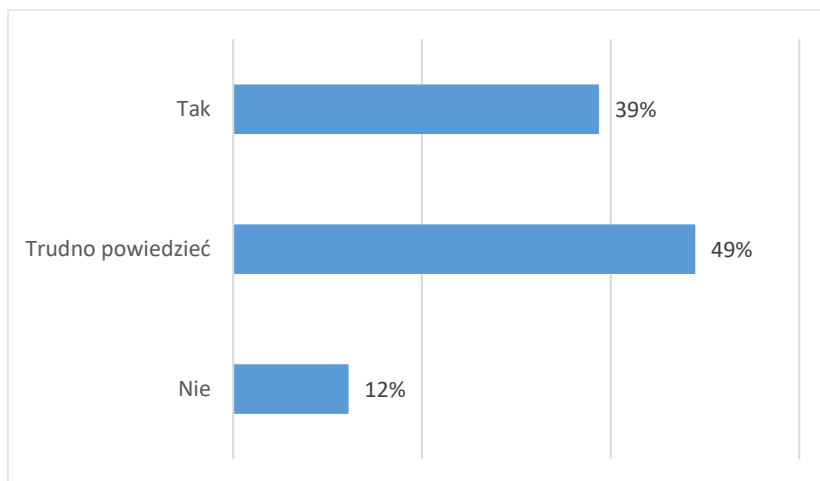
Wykres 11. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Prawie połowie respondentów trudno było powiedzieć, czy szkolenia, spotkania, festyny cieszą się powodzeniem i zainteresowaniem wśród mieszkańców. Jednak 39% osób uważa, że projekty te cieszą się dużym zainteresowaniem. Natomiast częściej niż co dziesiąta osoba (12%) jest odmiennego zdania.

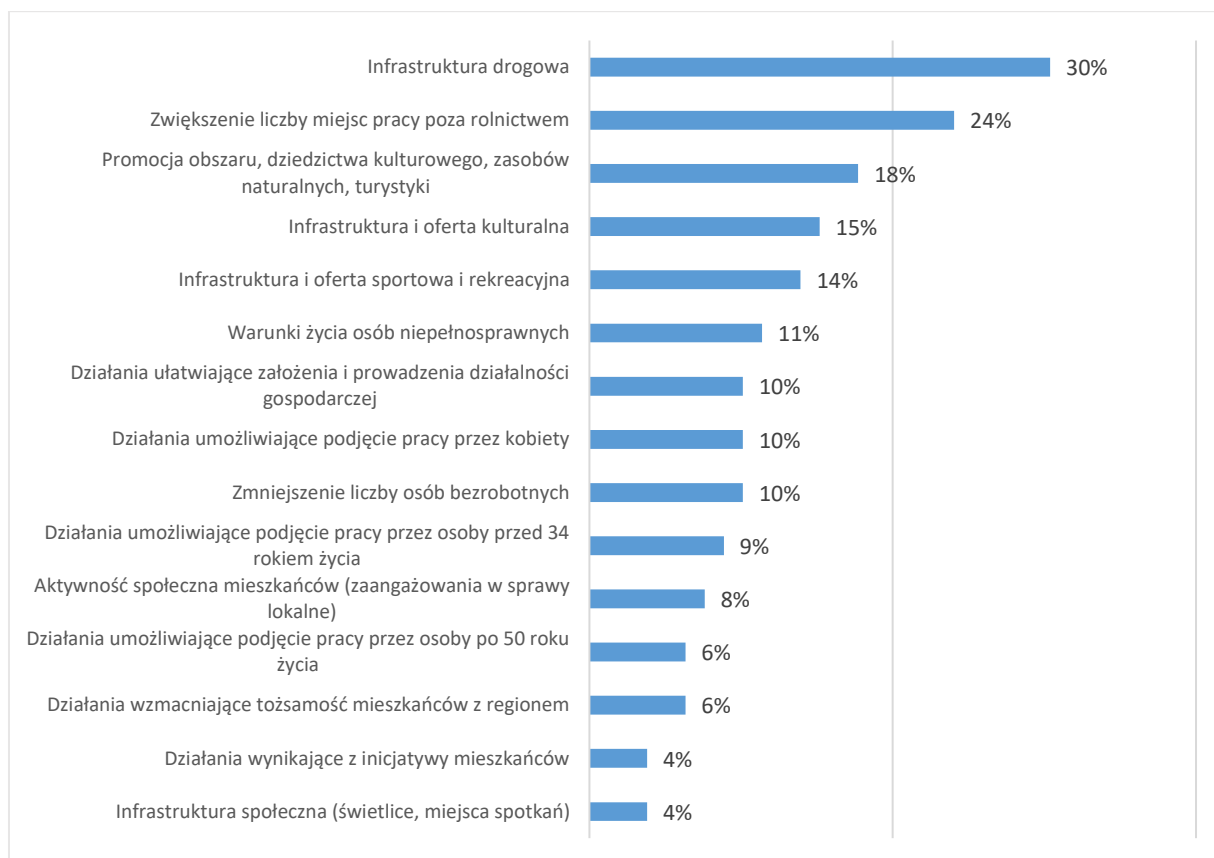
Wykres 12. Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Gdyby mieszkańcy gmin mieli możliwość podziału dodatkowych środków finansowych w swojej gminie osobiście, w pierwszej kolejności na dodatkową pulę pieniędzy mogłyby liczyć infrastruktura drogowa (30%), zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem (24%). W dalszej kolejności na dofinansowanie mogłyby liczyć również takie obszary, jak infrastruktura społeczna oraz działania wynikające z inicjatywy mieszkańców.

Wykres 13. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

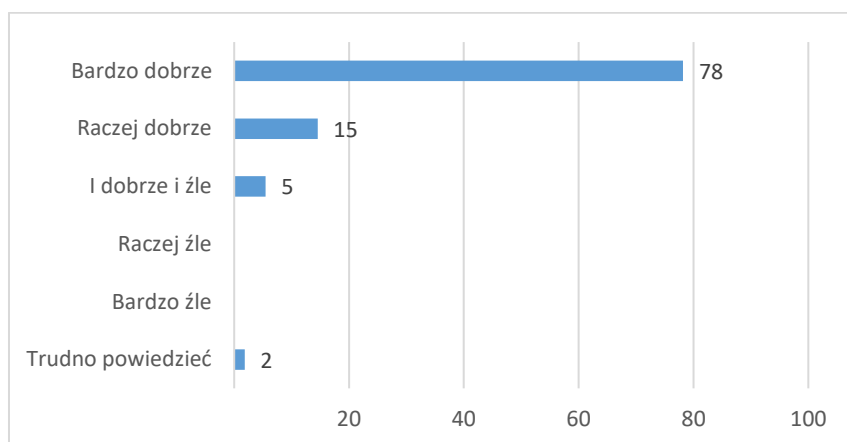
Źródło: badania własne

5.3. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

Prawie wszystkie osoby, które uczestniczyły w badaniu pozytywnie oceniają funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina”, a zdecydowana większość badanych (78%) ocenia Lokalną Grupę Działania bardzo dobrze. Na uwagę zasługuje fakt, że nie udzielono ani jednej negatywnej odpowiedzi oceniając jej funkcjonowanie.

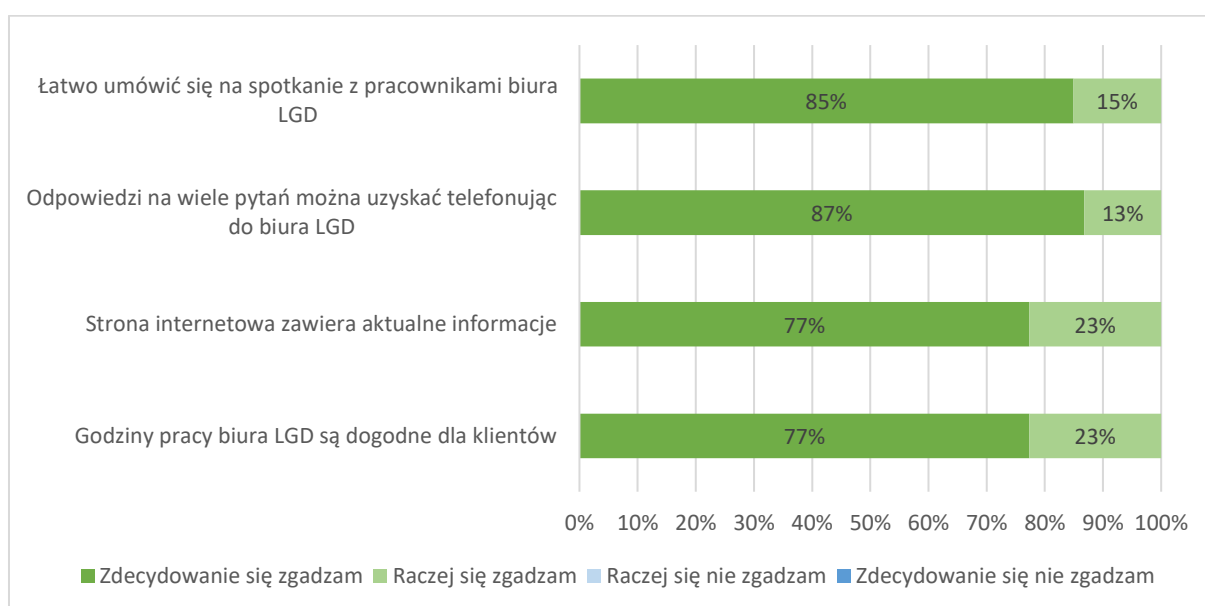
Wykres 14. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Badani jednomyślnie wyrażają zadowolenie z możliwości uzyskania wielu informacji drogą telefoniczną oraz możliwości umówienia się na spotkanie z pracownikiem Biura. Wysoko oceniona została zawartość strony internetowej LGD. Także godziny pracy Biura nie wzbudzają większych zastrzeżeń i są dogodne dla interesantów.

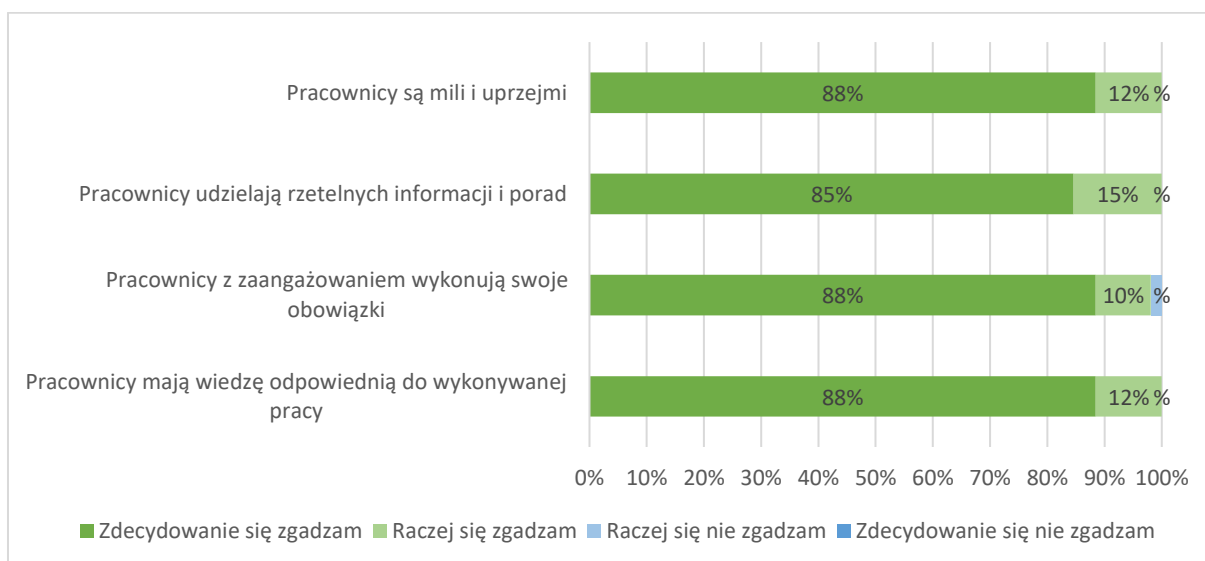
Wykres 15. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Źródło: badania własne

Mieszkańcy gmin należących do LGD „Solna Dolina” postrzegają pracowników Biura LGD jako osoby posiadające wysoką kulturę osobistą, udzielające informacji i porad na wysokim poziomie. Mieszkańcy są również zadowoleni z zaangażowania, z jakim pracownicy Biura wykonują swoje obowiązki.

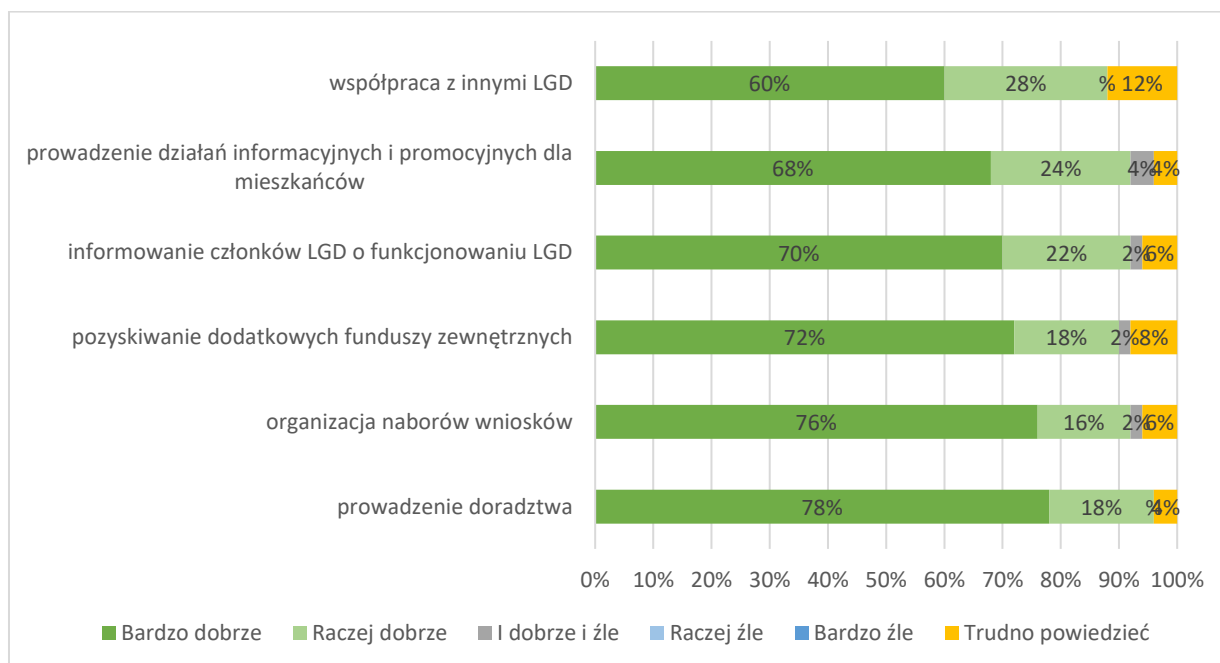
Wykres 16. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Źródło: badania własne

Ocenie badanych zostało poddane również kilka obszarów, w jakich działa Biuro. Najwięcej pozytywnych opinii otrzymało prowadzenie doradztwa, organizacja naborów wniosków oraz pozyskiwanie dodatkowych funduszy z zewnątrz.

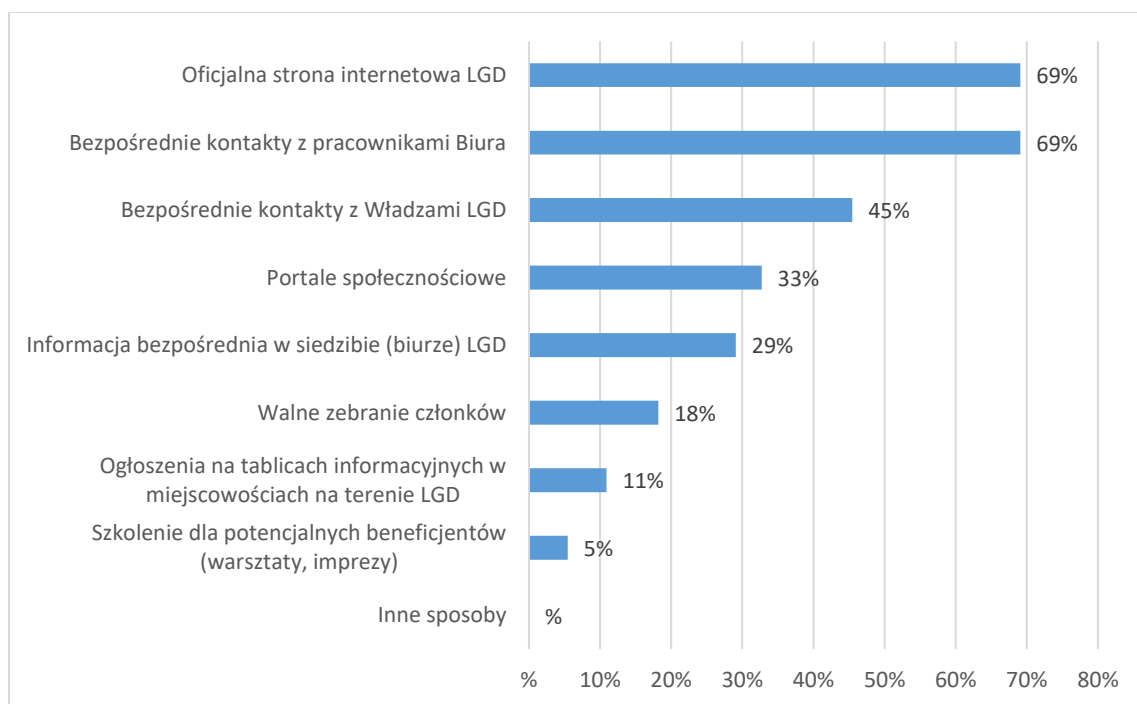
Wykres 17. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach

Źródło: badania własne

O inicjatywach Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina” mieszkańcy gmin dowiadują się głównie ze strony internetowej LGD i bezpośrednich kontaktów z pracownikami Biura. Najbardziej o funkcjonowaniu LGD mieszkańcy gmin dowiadują się na szkoleniach, imprezach, warsztatach oraz z ogłoszeń na tablicach informacyjnych w miejscowościach należących do LGD.

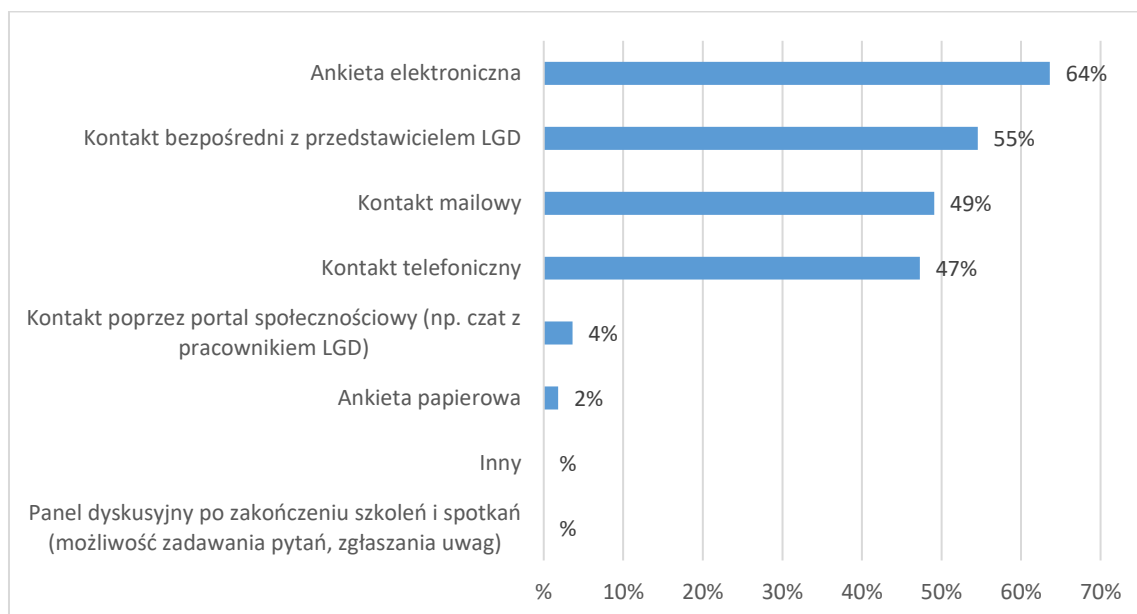
Wykres 18. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Ankieta elektroniczna (64%) oraz kontakt bezpośredni z przedstawicielami LGD (55%) są najczęściej wybieranymi kanałami jako droga informacji zwrotnej od mieszkańców do Biura. Najmniej popularną ścieżką jest ankieta papierowa oraz portale społecznościowe. Prawie połowa z ankietowanych korzysta również w tym celu z kontaktu mailowego i telefonicznego.

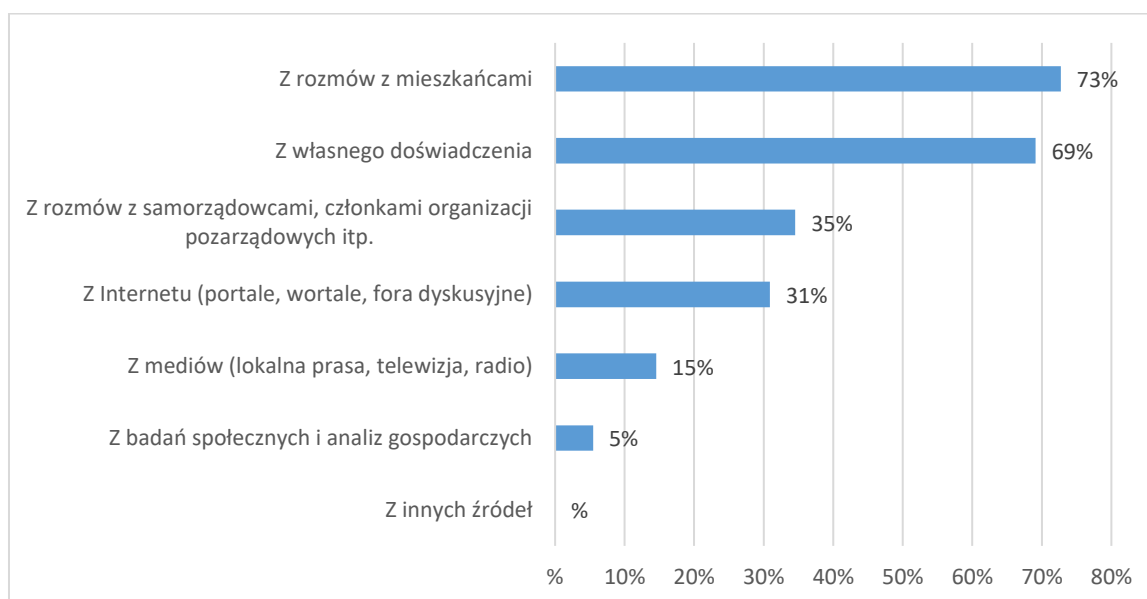
Wykres 19. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

O potrzebach innych mieszkańców gmin, ankietowani najczęściej dowiadują się z rozmów z mieszkańcami (73%) oraz wiedzą o nich z własnego doświadczenia (69%). Bardzo rzadko wskazywano na badania społeczne i analizy gospodarcze oraz na media jako źródło informacji o potrzebach mieszkańców gminy.

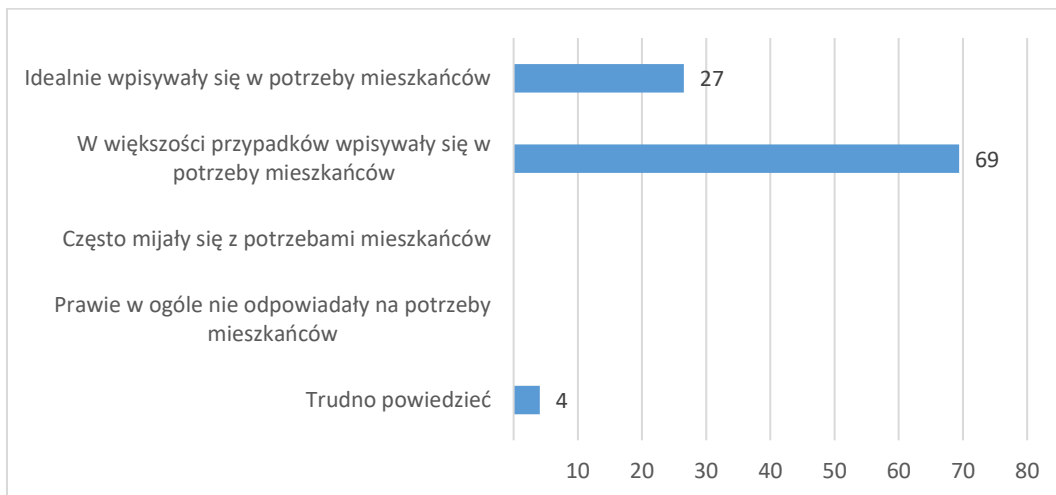
Wykres 20. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Źródło: badania własne

Zdaniem większości respondentów, nabory wniosków spełniły swoją funkcję i odpowiadały na potrzeby mieszkańców (69%), a według 27% ankietowanych, idealnie wpisały się w te potrzeby. Nikt z biorących udział w badaniu nie odpowiedział przecząco na pytanie.

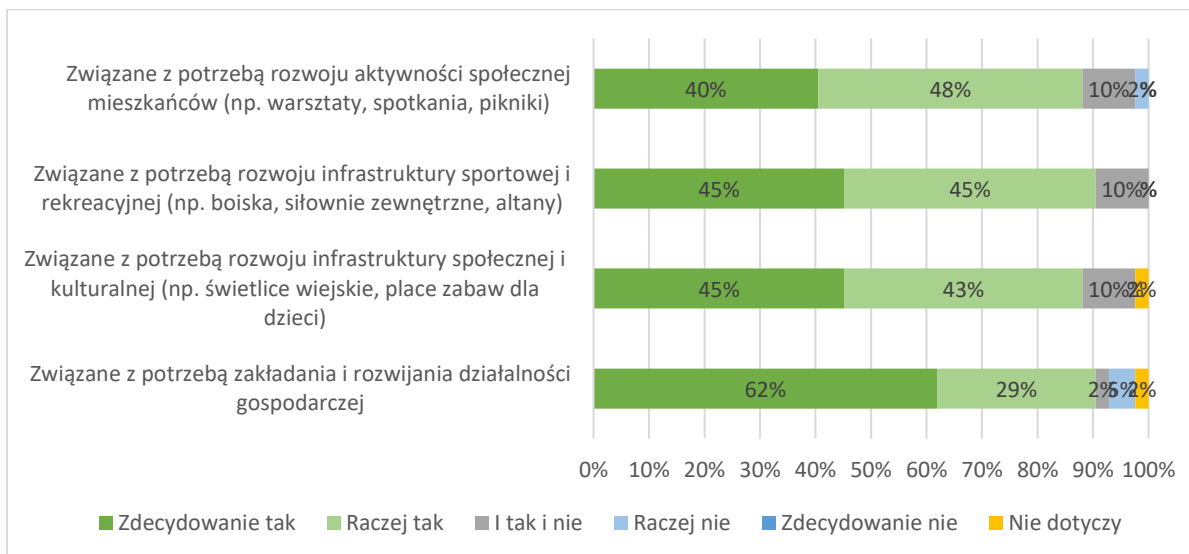
Wykres 21. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Źródło: badania własne

Nabory wniosków, które organizowała LGD „Solna Dolina” najbardziej wpisały się w potrzebę organizacji, zakładania i rozwijania działalności gospodarczych (91%), rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (90%).

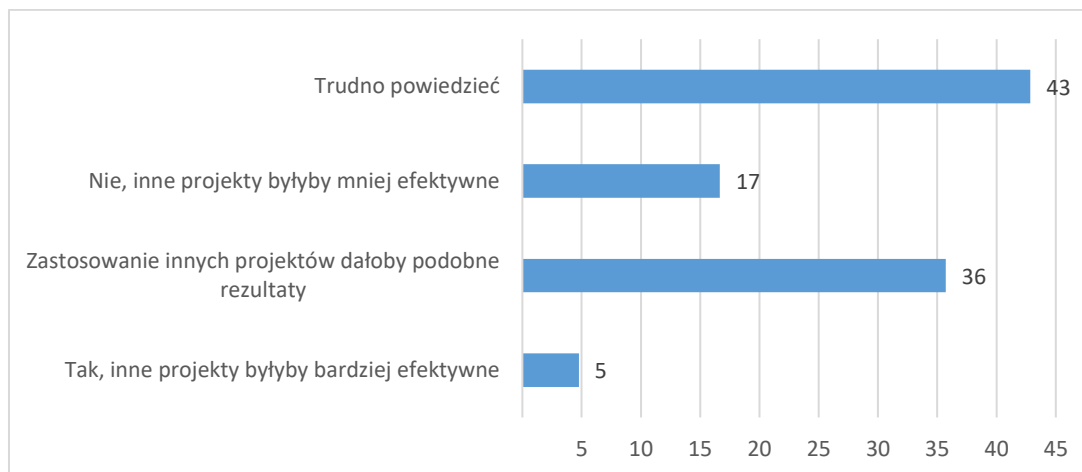
Wykres 22. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:

Źródło: badania własne

Niewiele ponad jedna trzecia respondentów uważa, że zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty (36%), natomiast 17% ankietowanych uważa, że inne projekty byłyby mniej efektywne. Na uwagę zasługuje fakt, że liczne grono badanych, bo 43%, ma trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi.

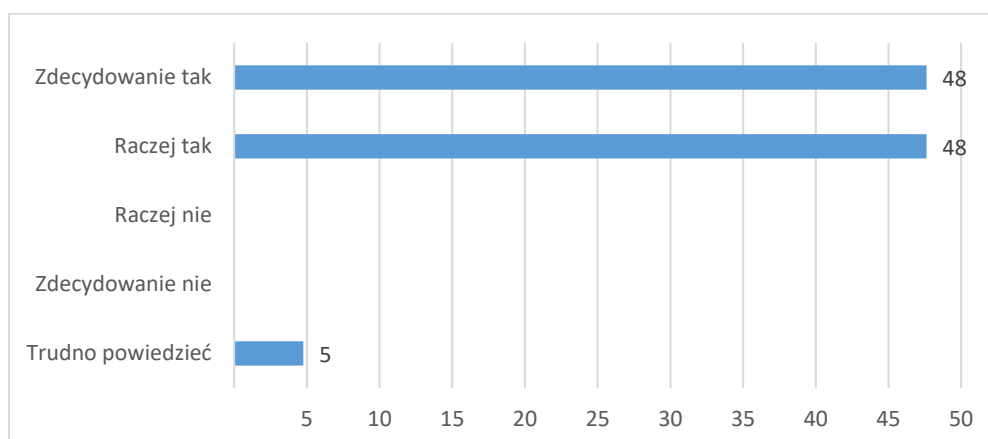
Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Źródło: badania własne

Wśród osób ankietowanych panuje pełna zgoda co do sensowności i efektywności spożytkowania środków finansowych podczas wdrażania LSR. Żadna z osób nie wskazała odpowiedzi, że zostały one wydane raczej nieefektywnie, a 5% badanych było trudno się określić jednoznacznie.

Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

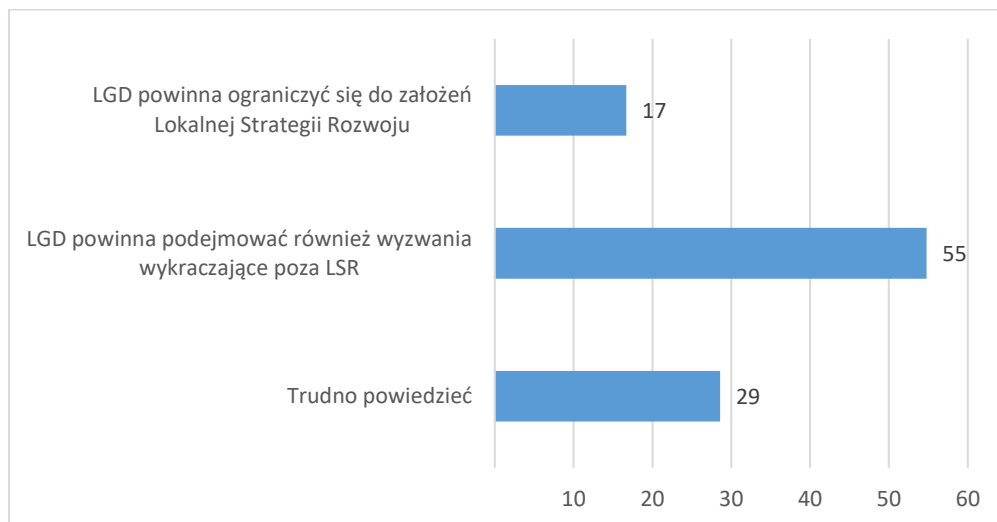

Źródło: badania własne

Ponad połowa mieszkańców terenów należących do LGD „Solna Dolina” uważa, że LGD powinna również podejmować inne działania, wykraczające poza LSR, w celu rozwiązywania

problemów społecznych mieszkańców (55%). Odmiennego zdania było 17% ankietowanych, a prawie co trzeci mieszkaniec nie potrafił na to pytanie jednoznacznie odpowiedzieć.

Wykres 25. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Źródło: badania własne

Doradztwo biura LGD

Ogłaszanie i prowadzenie konkursów wiąże się z obowiązkiem udzielania bezpłatnego doradztwa. LGD świadczy indywidualne usługi doradcze. W latach 2016 – 2021 usługi doradcze w zakresie spotkań indywidualnych otrzymały ogółem **372** podmioty (osoby fizyczne i instytucje).

Zainteresowanie beneficjentów doradztwem wynika z tego, że można za nie otrzymać dodatkowe punkty w ramach lokalnych kryteriów wyboru. Wnioskodawca, który korzystał z doradztwa indywidualnego w biurze LGD w ramach przygotowania wniosku o przyznanie pomocy otrzymywał dodatkowe 3 punkty. Nacisk na doradztwo wynika w dużej mierze z konieczności podnoszenia jakości wniosków składanych do LGD. Dzięki temu rozwiązaniu wnioski składane do LGD są znacznie lepszej jakości i dają większą szansę na realizację i końcowe rozliczenie.

Liczba udzielanego doradztwa wiąże się bezpośrednio z liczbą ogłaszanych naborów i składanych w ich ramach wniosków. W początkowym okresie wdrażania LSR, w latach 2016 i 2017, doradztwa udzielono 182 razy. W kolejnych latach liczba ta był mniejsza, ale zawsze było to kilkadziesiąt spotkań w każdym roku. Szczegóły poniżej w tabeli.

Tabela 13. Doradztwo w liczbach

	Indywidualne doradztwo (liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa)
2016	83
2017	99
2018	51
2019	50
2020	27
2021	62
suma	372

Źródło: dane LGD

Zgodnie z zapisami strategii, w założonym planie komunikacji, bezpośrednio po świadczonej usłudze doradczej prowadzone są badania satysfakcji. Wyniki ankiet badające satysfakcję wskazują na bardzo wysokie zadowolenie wnioskodawców. Wskaźniki usług doradczych oceniane są jako: bardzo dobre. Badani wskazują, że treści przekazywane są w prosty, przejrzysty oraz rzeczowy sposób. Przydatność pozyskanych informacji przez wnioskodawców uzyskało najwyższe oceny. Również ocena udzielonego doradztwa w przeważającej ilości uzyskała ocenę bardzo dobrą.

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016-2021 zorganizowano 10 szkoleń (2-3 szkolenia rocznie - za wyjątkiem roku 2020 i 2021 kiedy nie prowadzono szkoleń). Szkolenia kierowane do wewnątrz organizacji pozwalały pracownikom biura, członkom Rady i członkom Zarządu sprawniej wykonywać swoje zadania. Szkolenia dotyczyły wdrażania LSR, oceny i wyboru wniosków, zasad przygotowania i opracowywania biznesplanów dla operacji związanych z podejmowaniem lub rozwijaniem działalności gospodarczej oraz podniesienia kompetencji w zakresie prowadzenia przez LGD doradztwa dla wnioskodawców i skutecznej komunikacji ze społecznością lokalną. Zorganizowano również szkolenie: „RODO w NGO” (w ramach pierwotnego planu szkoleń dla pracowników zmieniono temat szkolenia z „Aktywizowania społeczności lokalnej” na „RODO w NGO” z powodu wprowadzenia nowych zasad w ochronie danych osobowych).

Tabela 14. Szkolenia

	Szkolenia zrealizowane
2016	4
2017	2
2018	3
2019	1
2020	0
2021	0
suma	25

Źródło: dane LGD

Głównym celem planu komunikacji było systematyczne informowanie lokalnej społeczności o zasadach przyznawania dofinansowania. W ramach planu komunikacji LGD prowadziła spotkania i szkolenia dotyczące ogłaszanych naborów wniosków. Głównym celem planu komunikacji w latach 2016-2020 było systematyczne informowanie lokalnej społeczności o zasadach przyznawania dofinansowania. W ramach planu komunikacji LGD prowadziła spotkania i szkolenia dotyczące ogłaszanych naborów wniosków. Tego typu spotkania prowadzone były przed każdym naborem. Te działania pozwalały potencjalnym wnioskodawcom na zrozumienie zakresu konkretnego konkursu oraz zasad ubiegania się o wsparcie. Istotnym celem było również utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD, budowanie marki Stowarzyszenia.

Do realizacji powyższych celów LGD wykorzystywała różnorodne narzędzia komunikacyjne.

W celu promocyjnym organizowano dużo spotkań i imprez lokalnych, które zarazem promowały markę Stowarzyszenia. Cyklicznie organizowano m. in Jarmark lokalnego produktu, partnerstwa i dobrych praktyk – Silna Solna. Wydarzenie służyło upowszechnianiu i promocji dziedzictwa kulturowego, integracji społecznej, a także przyczyniło się do wsparcia lokalnych inicjatyw, utrwalenia dialogu i współpracy oraz promocji lokalnych twórców i organizacji pozarządowych. Przy okazji imprez lokalnych promowano markę i działalność LGD „Solna Dolina” na stoiskach promocyjnych. Przygotowano publikacje turystyczne, mapy oraz ulotki informacyjne, które promowały obszar i działanie Stowarzyszenia, m. in kartograficzną mapę turystyczną z zaznaczonymi atrakcjami turystycznymi wraz z kodami QR oraz ze schematem szlaków rowerowych. Mapę rowerową obszaru „Solnej Doliny” zamieszczono jednocześnie na stronie internetowej LGD.

Prowadzono kampanię informacyjną na temat głównych założeń LSR oraz kampanię informacyjną na temat terminów przyjmowanych wniosków. Korzystano z mediów elektronicznych i tradycyjnych. Systematycznie zamieszczano artykuły na stronie LGD i gmin członkowskich. Zamieszczano ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (w tym OPS i PUP). Zamieszczano informacje z przygotowywanych operacji na stronie internetowej LGD oraz mediach społecznościowych, których zasięg jest ogólnopolski.

Jednocześnie organizowano spotkania informacyjno-konsultacyjne dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2016-2020.

Prowadzono badanie trafności doboru sposobu promocji i prezentowania informacji oraz zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD. Do zbadania efektywności działań informacyjnych i konsultacyjnych wykorzystywano ankiety elektroniczne rozsyłane drogą mailową oraz umieszczano ją stronie internetowej LGD. Ankieta papierowa była dostępna w biurze obsługi bezrobotnych PUP.

Bieżąca analiza ich wyników pozwalała na dopasowanie jakości i intensywności działań komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Stowarzyszenie „Solna Dolina” liczy 121 członków indywidualnych i instytucjonalnych (stan na podstawie - LSR na lata 2014-2020), w tym 8 osób pochodzi z sektora publicznego, 16 osób z sektora społecznego, 12 członków to przedsiębiorcy i 85 osób to mieszkańcy regionu.

W latach 2016 – 2021 siedmioosobowy Zarząd spotkał się 31 razy. Odbyły się 3 spotkania Walnego Zgromadzenia Członków (najważniejszego organu LGD). Oprócz kwestii związanych z funkcjonowaniem i rozliczaniem Stowarzyszenia zebrania dotyczyły także aktualizacji LSR, zmian procedury monitoringu i ewaluacji oraz zatwierdzenia zmian procedury ustalania kryteriów wyboru operacji i grantobiorców oraz ich zmiany. Rada LGD spotykała się 24 razy. Spotkania te są ściśle uzależnione od liczby ogłaszanych naborów wniosków. Z początkiem okresu programowania zebrania odbywały się bardzo często. W roku 2017 było ich 13. W kolejnych latach było ich mniej.

Tabela 15. Spotkania organów LGD

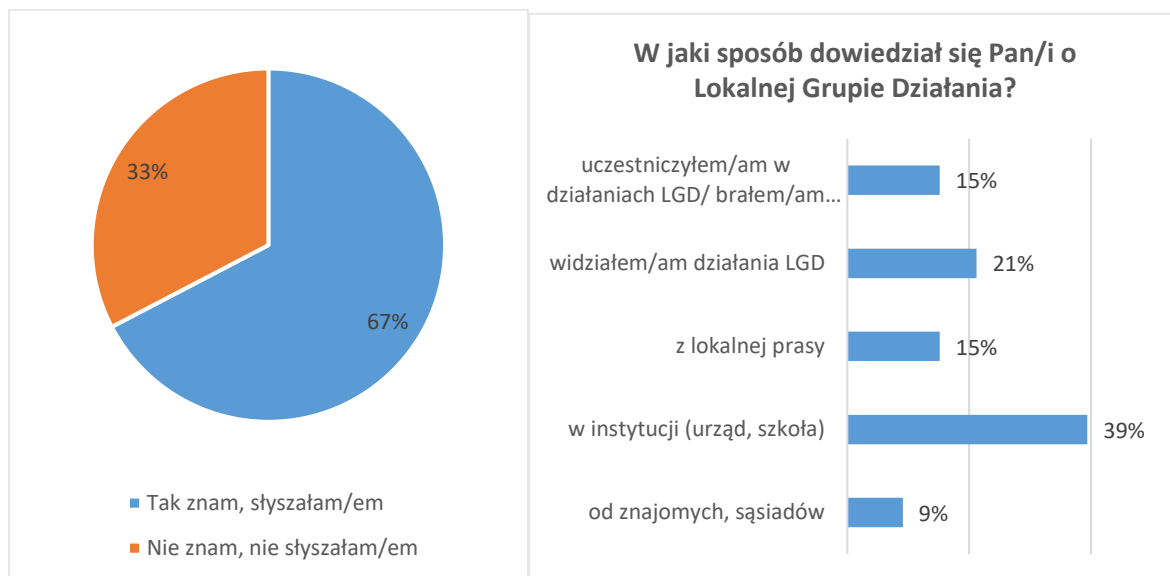
	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	WZC
2016	2	2	0
2017	3	13	1
2018	9	2	1
2019	6	4	1
2020	5	1	0
2021	6	2	0
suma	31	24	3

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

Znajomość Lokalnej Grupy Działania jest oczywista wśród mieszkańców jej obszaru działania. Dwie trzecie ankietowanych potwierdza, że zna Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Solna Dolina”. Najczęściej znajomość ta pochodzi z urzędu lub szkoły. Co trzeci z respondentów, który wskazał, że zna LGD zadeklarował, że spotkał się ze przedstawicielami Stowarzyszenia w czasie realizacji działań inspirowanych przez LGD lub widział takie działania. Część mieszkańców dowiedziała się o LGD z lokalnej prasy oraz od znajomych lub sąsiadów.

Wykres 26. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Solna Dolina”?

Źródło: badania własne

Inne działania LGD

Lokalna Grupa Działania „Solna Dolina” w okresie 2016 – 2021 prowadziła szeroką gamę aktywności promocyjno-informacyjnych oraz działań aktywizacyjnych. Nie sposób wymienić wszystkich inicjatyw i działalności. Do najważniejszych należy zaliczyć między innymi działania dotyczące aktywizacji, w ramach których organizowano cykliczną, sztandarową imprezę LGD - Jarmark Lokalnego Produktu, Partnerstwa i Dobrych Praktyk – Silna Solna. Wydarzenie służyło upowszechnianiu i promocji dziedzictwa kulturowego, integracji społecznej. Jednocześnie przyczyniało się do wsparcia lokalnych inicjatyw, utrwalenia dialogu i współpracy oraz promocji lokalnych twórców i organizacji pozarządowych. Podczas Jarmarku prezentowano kuchnię regionalną, promowano bogactwo walorów smakowych, zdrowotnych, estetycznych i wizualnych lokalnych potraw.

Organizowano również cyklicznie Majową Sztafetę Flagi – Międzygminny Rajd Rowerowy. Głównym celem imprez było uczczenie Święta Flagi Państwowej, ale też propagowanie wypoczynku na świeżym powietrzu, popularyzacja roweru jako ekologicznego środka lokomocji oraz jazdy na rowerze – jako zdrowej i pożytecznej formy spędzania wolnego czasu. Impreza przyczyniła się do integracji środowiska pasjonatów rekreacji i turystyki rowerowej oraz podkreślenia walorów przyrodniczych obszaru, na którym działa Stowarzyszenie.

LGD przeprowadziło projekt dedykowany seniorom - „Wiek to nie bariera – międzypokoleniowe spotkania z aktywnością”. W ramach projektu organizowane były m. in. spotkania z lekarzami, warsztaty zdrowego żywienia, warsztaty fitness i nordic-walking. Działania Stowarzyszenia zwiększały aktywność mieszkańców oraz rozpoznawalność marki LGD.

Stowarzyszenie było organizatorem specjalnego Jubileuszu 10-lecia Stowarzyszenia „Solna Dolina”, który był okazją do wspólnego świętowania i podsumowania dotychczasowej

współpracy gmin współpracujących w ramach Stowarzyszenia oraz uhonorowania członków i wszystkich współtworzących jego najbliższe otoczenie.

LGD wzięła udział w Dożynkach Prezydenckich w Spale oraz wyjeździe studyjnym do Brukseli: „Wielkopolska Wielkanoc w Parlamencie Europejskim”. Podczas wydarzeń odbyła się prezentacja dorobku i potencjału Wielkopolskich LGD (w tym LGD „Solnej Doliny”). W Parlamencie Europejskim zorganizowano konferencję z udziałem ekspertów Komisji Europejskiej, podczas której omówione zostały zadania i funkcjonowanie LGD w obecnym okresie programowania na lata 2014-2020 oraz nowej perspektywie finansowej 2021-2027. Ponadto Stowarzyszenie brało aktywny udział w obchodach Dnia Św. Marcina w biurze Informacyjnym Województwa Wielkopolskiego w Brukseli. Reprezentantki LGD „Solna Dolina” przygotowały stoisko prezentujące wielkopolskie dziedzictwo kulturowe i kulinarne podczas uroczystych obchodów.

Stowarzyszenie uczestniczyło również w wyjeździe studyjnym do Karpacza w ramach projektu Wielkopolskiej Sieci LGD „Działania Lokalnych Grup Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów i wzmacniania współpracy”.

LGD brało także udział w wielu konferencjach, imprezach lokalnych, jubileuszach oraz imprezach świątecznych i okolicznościowych. W celu promocji swoich działań LGD umieszczała artykuły na stronie internetowej i fanpag'u, informując jednocześnie mieszkańców o stanie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

5.1. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa

W ramach 5 celów szczegółowych wyznaczonych w LSR zaplanowano 6 przedsięwzięć z precyzyjnie wyznaczonymi 18 wskaźnikami produktu. 10 z 18 wskaźników produktu ma realizację umowy na poziomie co najmniej 100%. Realizację płatności na poziomie 100% (i ponad 100%) ma 9 wskaźników produktu. Największy, powyżej 100%, procent realizacji umów mają 2 wskaźniki: „Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa”, „Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD”.

Tabela 16. Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowy	Płatności
1.1.1 Wspieranie działań w zakresie tworzenia przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	45	51,11	40,00

1.1.2 Wsparcie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	14	78,57	78,57
2.1.1 Utworzenie, zagospodarowanie i rozwój centrów rekreacji, sportu, wypoczynku i integracji	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i obiektów służących integracji	sztuka	16	93,75	87,50
2.1.2 Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej	sztuka	4	100	100
	Liczba wybudowanych przez LGD obiektów małej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą towarzyszącą	sztuka	6	100	100
2.2.1 Wsparcie działań przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących oraz podnoszących wiedzę mieszkańców obszaru	Liczba działań integrujących i aktywizujących mieszkańców	sztuka	6	100	100
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami	sztuka	24	95,83	95,83
	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	sztuka	18	100	100
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	sztuka	56	110,71	110,71
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	sztuka	150	248	206,66

	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie produktu lokalnego	sztuka	1	0	0
	Liczba uczestniczących w projekcie współpracy w zakresie produktu lokalnego LGD	sztuka	2	0	0
	Liczba wybudowanych przez LGD tężni solankowych	sztuka	6	0	0
	Liczba opracowanych koncepcji Smart Village	sztuka	6	0	0
2.3.1 Działania na rzecz promocji atrakcyjności obszaru LGD	Liczba tytułów wydanych i promujących publikacji i opracowań obszar	sztuka	2	100	100
	Liczba wydawnictw (tytułów, w tym map) promujących atrakcje turystyczne współpracujących ze sobą Lokalnych Grup Działania, wydanych przez LGD	sztuka	1	100	100
	Liczba tytułów, publikacji/ map promujących atrakcje turystyczne współpracujących ze sobą Lokalnych Grup Działania, umieszczonych na stronie internetowej LGD	sztuka	1	100	100
	Liczba wydarzeń/działań promujących atrakcje turystyczne obszaru	sztuka	2	100	100
	Liczba opracowanych i wykonanych materiałów promocyjnych służących prezentacji i komercjalizacji marki lokalnej	zestaw	1	0	0
3.1.1 Działania edukacyjno-promocyjne zwiększające lokalną tożsamość i promocję	Liczba działań edukacyjnych i promocyjnych zwiększających lokalną tożsamość	sztuka	9	100	100
3.1.2 Działania zwiększające	Liczba operacji ukierunkowanych na	sztuka	3	66,67	66,67

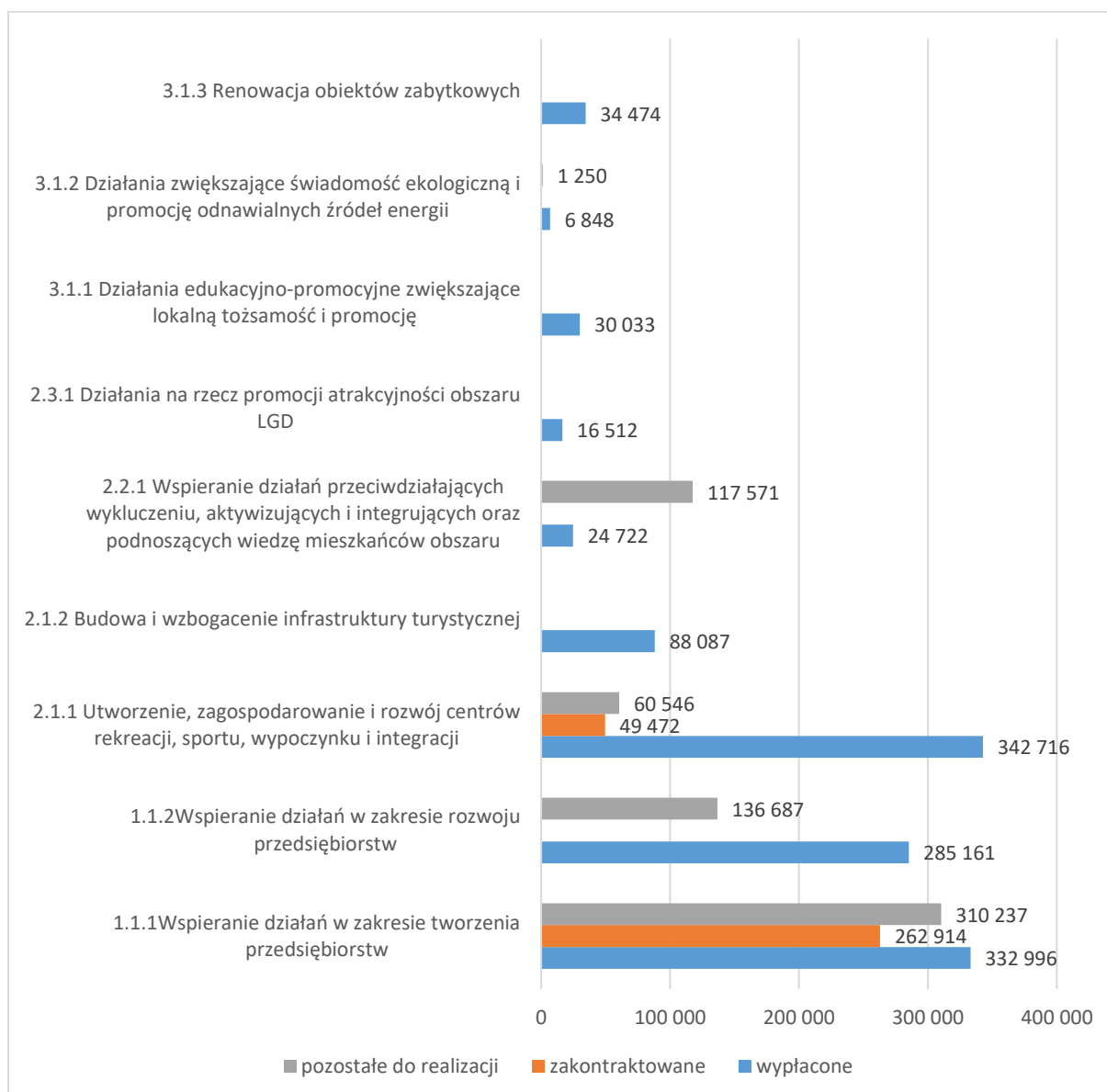
świadomość ekologiczną i promocję odnawialnych źródeł energii	innowacje, w tym z wykorzystaniem OZE				
3.1.3 Renowacja obiektów zabytkowych	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	sztuka	2	100	100

Źródło: dane LGD

Postęp finansowy

Najwięcej środków wypłacono w ramach przedsięwzięcia *Utworzenie, zagospodarowanie i rozwój centrów rekreacji, sportu, wypoczynku i integracji* (342 716 EUR), *Wspieranie działań w zakresie tworzenia przedsiębiorstw* (332 996 EUR) oraz *Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw* (285 161 EUR). 2 z powyżej wymienionych przedsięwzięć: *Wspieranie działań w zakresie tworzenia przedsiębiorstw* i *Utworzenie, zagospodarowanie i rozwój centrów rekreacji, sportu, wypoczynku i integracji* mają też najwyższe kwoty przeznaczone na realizację w przyszłości: (262 914 EURO) na wspieranie rozwoju przedsiębiorstw oraz (49 472 EURO) na wsparcie centrów rekreacji i sportu.

Wykres 27. Realizacja finansowa w EURO – stan na 31.12.2021 r.

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

LGD „Solna Dolna” do roku 2021 zrealizowała jeden projekt współpracy.

LGD zrealizowała międzyregionalny projekt współpracy pod nazwą: *Wielkopolska Okiem Cyklisty* zrealizowany we współpracy z czterema LGD krajowymi – Stowarzyszeniem „Unia Nadwarciańska”, Stowarzyszeniem „Między Ludźmi i Jeziorami”, Stowarzyszeniem „Solidarni w Partnerstwie” oraz Stowarzyszeniem „Wielkopolska Wschodnia”.

Głównym celem projektu była promocja i wzmocnienie atrakcyjności turystyczno- rekreacyjnej obszarów partnerskich. Rezultatami projektu na obszarze LGD „Solna Dolina” było: wybudowanie 6 wiat przystankowo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (stojaki na

rowery i tablica z mapą informacyjną obszaru), opracowanie i wydrukowanie mapy, obejmującej wszystkie gminy uczestniczące w projekcie. Przygotowano także mapę i umieszczono ją na stronach internetowych LGD biorących udział w projekcie. W ramach projektu zorganizowano też 2 rajdy rowerowe „Majowy Rajd z Solną Doliną”. Powstałe wiaty były zachętą dla turystów do odwiedzenia miejsc dotychczas nieuczęszczanych z powodu braku odpowiedniej infrastruktury. Podjęte działania wpłynęły także na wykreowanie pozytywnego wizerunku obszaru, zdrowego stylu życia oraz upowszechnienia rekreacji i turystyki rowerowej. Efekty działań projektu są wsparciem dla inicjatyw lokalnych do organizowania spotkań i imprez o charakterze rekreacyjnym, sportowym, turystycznym i społecznym i służą wzajemnej wielopokoleniowej integracji. Zrealizowany projekt aktywizuje jednocześnie mieszkańców oraz ma wpływ na rozpoznawalność marki Stowarzyszenia.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Zakończenie realizacji strategii przypadnie na połowę 2024 roku. W momencie pisania raportu z ewaluacji trudno jest więc przewidzieć, czy wszystkie wskaźniki oddziaływania zostaną osiągnięte. Dodatkowo, w przypadku LGD „Solna Dolina” wszystkie wskaźniki oddziaływania weryfikowane będą na podstawie ankiet prowadzonych po zakończeniu realizacji strategii. Trudno nawet ekstrapolować dane na podstawie wskaźników GUS, ponieważ obydwie wartości są rozbieżne. Na weryfikację wskaźników musimy poczekać co najmniej do końca 2023 roku.

CEL OGÓLNY 1	Wzrost aktywności gospodarczej obszaru „Solnej Doliny”			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2016	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Poprawa warunków do rozwoju gospodarczego na obszarze	procent	30	50	Ankieta ewaluacyjna/liczba podmiotów, które wypowiedziały się pozytywnie w stosunku do ogólnej liczby badanych. Wskaźnik mierzony jednorazowo w 2023 roku.

CEL OGÓLNY 2	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru oraz wzmocnienie kapitału społecznego „Solnej Doliny”			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku o 10 % od stanu bazowego	procent	165	182	Informacja podmiotu prowadzącego usługi związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem. Wskaźnik mierzony w 2023 roku poprzez wystąpienie i uzyskanie stosownych informacji od podmiotów. Stan początkowy ustalony został na podstawie własnych badań ankietowych.
Procent badanych mieszkańców pozytywnie oceniających atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną obszaru (75% spośród 500 badanych)	procent	0	375	Badanie własne LGD – ankiety wśród mieszkańców obszaru. Wskaźnik mierzony w 2023 roku

CEL OGÓLNY 3	Wzrost świadomości i tożsamości kulturowej społeczeństwa			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego III	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost ilości mieszkańców deklarujących poczucie lokalnej tożsamości kulturowej oraz znajomości walorów dziedzictwa kulturowego obszaru Solnej Doliny	sztuka	5 100	7 650	Rejestr placówek kultury i innych organizatorów zajęć kulturalnych Wskaźnik mierzony w 2023 roku poprzez wystąpienie i uzyskanie stosownych informacji od podmiotów. Stan początkowy ustalony został na podstawie własnych badań ankietowych.

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Zdaniem LGD bardzo duży wpływ na rozwój kapitału społecznego miały działania własne LGD. Dobrym przykładem jest organizowana corocznie impreza lokalna pod nazwą Jarmark Lokalnego Produktu, Partnerstwa i Dobrych Praktyk – Silna Solna. Podczas Jarmarku lokalni twórcy i organizacje pozarządowe miały okazję do zaprezentowania dorobku swojej działalności. Lokalna społeczność natomiast ma okazję do integracji i wspólnej aktywności. Biuro LGD prowadziło również inne działania aktywizacyjne, dzięki którym buduje się kapitał społeczny. Jednocześnie prowadzone były projekty infrastrukturalne. One również wpływają na rozwój kapitału społecznego. Fakt budowania wiat, w ramach projektu współpracy, na szlakach rowerowych oraz rozwój infrastruktury rekreacyjnej przyczyniał się do organizacji rajdów, wycieczek rowerowych, a to wszystko wpływa na aktywność mieszkańców, powiększając zarazem kapitał społeczny. Jednocześnie do rozwoju kapitału społecznego przyczyniają się projekty grantowe realizowane przez organizacje pozarządowe. Wśród projektów grantowych prowadzone były projekty infrastrukturalne, które wpływały na kapitał społeczny w taki sposób, że tworzone warunki, aby kapitał mógł się rozwijać. Infrastruktura jest bardzo ważna w budowie kapitału społecznego. Organizacje lub mieszkańcy muszą mieć miejsce spotkań, w którym mają szansę na realizację działań miękkich (warsztaty, spotkania, imprezy rekreacyjno-sportowe).

Przedsiębiorczość

LGD w opinii swoich przedstawicieli potwierdza, że przedsiębiorczość powinna być wspierana. Zgodnie z LSR do końca 2021 roku wspierano efektywnie podejmowanie działalności gospodarczej i jej rozwój. Gdyby nie działania podejmowane przez LGD w ramach wspierania podejmowanych działalności gospodarczych, wiele z nich nie miało by miejsca. W przypadku rozwijania działalności gospodarczej wsparcie LGD nie jest niezbędne, aby te działalności prowadziły swoje biznesy. LGD stara się jednak wspierać przedsiębiorców również na etapie bieżącej działalności.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

LGD realizowała przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju turystyki. Do takich należał przeprowadzony projekt współpracy *Wielkopolska Okiem Cyklisty* dotyczący rozwoju turystyki rowerowej. Poprawiono infrastrukturę dla rozwoju turystyki rowerowej, jak również opracowano specjalne mapy rowerowe. Na obszarze LGD znajdują się obiekty turystyczne odwiedzane przez turystów m. in. Kopalnia Soli w Kłodawie. Dla Stowarzyszenia zarówno turystyka, jak i dziedzictwo kulturowe jest bardzo istotne i potrzebne w planowanych działaniach. Cyklicznie organizowany Jarmark Lokalnego Produktu, Partnerstwa i Dobrych Praktyk jest przykładem na istotność dziedzictwa kulturowego dla regionu, gdzie działa LGD. W przyszłości LGD chce wprowadzić certyfikację produktu lokalnego oraz dziedzictwa kulturowego, które to będzie promować region oraz markę Stowarzyszenia.

Grupy defaworyzowane

W LSR osoby pochodzące z grupy defaworyzowanej to: osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotne lub bierne zawodowo do 30 roku życia oraz osoby bezrobotne lub bierne zawodowo powyżej 50 roku życia. Kolejną grupą, która wymagała wsparcia - obok grup szczególnie istotnych z punktu aktywności na rynku pracy - były osoby starsze i ludzie młodzi. Z perspektywy czasu LGD stwierdza, że grupy defaworyzowane były bardzo dobrze zdefiniowane. Realizowane projekty zarówno dla seniorów, jak i ludzi młodych były bardzo dobrze przygotowane i bardzo dobrze spożytkowały przyznane na ten cel środki finansowe.

Innowacyjność

Pojęcie innowacyjności budziło mieszane uczucia. Samo pojęcie było niejasno zdefiniowane. LGD „Solna Dolina” definiowała innowacyjność bardzo szeroko, gdyż uznawano innowacyjność projektu pod kątem nowych działań, które nie występowały wcześniej na obszarze LGD. Gdyby nie było tego kryterium być może mniej by było kreatywności w projektach zawartych we wnioskach. Ostatecznie w większości przypadków wnioski otrzymywały dodatkowe punkty za innowacyjność.

Projekty współpracy

W ocenie LGD narzędzie, jakim są projekty współpracy jest narzędziem dobrym, choć trudnym. Bardzo dużo zależy od partnerów projektu. Kwestie finansowe są również utrudnieniem. LGD musiało się wspomóc pożyczkami, aby zrealizować projekt.

Ocena funkcjonowania LGD

LGD współpracuje z 6 gminami. Współpraca oparta jest na partnerskich relacjach.

Biuro LGD w zakresie działań informacyjno-szkoleniowych i doradczych funkcjonowało na bardzo wysokim poziomie. Poza działaniami obowiązkowymi (nabory wniosków, doradztwo przy ich tworzeniu) LGD angażowała się również w działania animacyjne i aktywizacyjne. Organizowała m. in. corocznie Jarmark Lokalnego Produktu, Partnerstwa i Dobrych Praktyk – Silna Solna czy Majową Sztafetę Flagi. Oba przedsięwzięcia bardzo dobrze animowały zarówno twórców lokalnych (głównie podczas Jarmarku) oraz aktywizowały mieszkańców, a zarazem promowały działalność Stowarzyszenia i jego markę. LGD animację mieszkańców uzyskuje również poprzez projekty grantowe, w tym dla organizacji pozarządowych. Takie działania tworzą atmosferę współpracy, partnerstwa i wzajemnego szacunku. Według Stowarzyszenia współpraca z organizacjami pozarządowymi przebiega bardzo dobrze i jest na właściwym poziomie. Trzeba jednak cały czas pracować nad poziomem prowadzonych działań. LGD w przyszłości chciałaby poprzez stronę internetową i media społecznościowe utworzyć platformę współpracy wszystkich organizacji pozarządowych zlokalizowanych na jej terenie.

Przedsiębiorcy, którzy korzystają z dotacji oraz beneficjenci podejmujący działalność gospodarczą zazwyczaj współpracują z LGD, nawet po zakończeniu projektu i rozliczenia się z dotacji. Kontaktują się z LGD traktując biuro, jako partnera wspierającego. Często włączają się do prowadzonych przez LGD projektów.

Zdaniem LGD, zmiany, które wpłynęłyby pozytywnie na podejmowane przez nich działania byłyby bardziej efektywne, gdyby można było przeznaczyć na nie większe środki finansowe i ograniczyć biurokrację. Dzięki temu można byłoby prowadzić jeszcze więcej działań aktywizacyjnych i animacyjnych.

Ocena procesu wdrażania

LGD nie miała problemów z realizacją rzeczową i finansową. Wszystko realizowała zgodnie z harmonogramem, albo przed terminem. Za pracę zgodną z terminami LGD otrzymała dwa razy specjalne bonusy.

Dla LGD procedury stosowane w naborze wniosków są czytelne. Dla beneficjentów procedury nie są jasne. Zdaniem LGD beneficjenci nie znają procedur. Nie czują, żeby im były potrzebne. Ankiety prowadzone przez LGD wskazują na to, że wnioskodawcy się z procedurami nie zapoznają. Prawdopodobnie konstrukcje ogłoszeń o konkursach są przejrzyste przygotowane, i powoduje to sytuację, w której wnioskodawcy nie odczuwają potrzeby dokładnego studiowania procedur. Istotne znaczenie ma również wysoka jakość prowadzonego przez Stowarzyszenie doradztwa dla wnioskodawców. LGD na spotkaniach i szkoleniach stara się zawsze przełożyć procedury na prostszy język. Niektórzy wnioskodawcy mają też problem z biznesplanami, które są bardzo rozbudowane. Sam wniosek również nie jest prosty. Jednak LGD odnotowuje sporadyczne przypadki zlecenia przygotowania wniosków firmom konsultingowym. LGD prowadzi rozszerzone doradztwo i raczej nie sugeruje zlecenia pisania wniosków przez podmioty trzecie.

LGD jest zadowolone z kryteriów oceny wniosków. Nacisk został położony na gastronomię i turystykę oraz na produkty lokalne (ten ostatni obszar będzie szczególnie aktualny w przyszłej perspektywie).

Zdaniem LGD wskaźniki zastosowane w LSR były bardzo proste i zerojedynekowe.

Wartość dodana podejścia LEADER

Zdaniem Stowarzyszenia jego działania podejmowane na obszarze 6 gmin wpłynęły pozytywnie na mieszkańców, na organizacje i samorządy, a ich znaczenie jest bardzo znaczące. Stanowi ono szansę dla rozwoju społeczności lokalnej. Mieszkańcy mają do Stowarzyszenia bardzo dobry stosunek. Marka jest dobrze oceniana i znana oraz zaakceptowana przez społeczność. Sieciowanie różnego typu (np. z okolicznymi LGD) jest bardzo dużą wartością.

LGD stwierdza, że efekty projektów uzyskiwane za pośrednictwem LGD są wykorzystywane raczej zgodnie z przeznaczeniem. Potencjał intelektualny i infrastrukturalny jest wykorzystywany bardzo dobrze.

To, że dane wytwory są efektem działań LGD jest wiadome mieszkańcom. Większości przedsięwzięć towarzyszą tablice lub plakaty informujące, że dany projekt prowadzony był przez LGD, we współpracy z LGD lub za pośrednictwem LGD.

Oferta Stowarzyszenia być może nie w pełni odpowiada na potrzeby mieszkańców. Niestety obszary, w których mieszkańcy odczuwają deficyty przede wszystkim dotyczą zdrowia, opieki czy infrastruktury drogowej. Wskazywanych obszarów nie jest w stanie LGD zrealizować.

Projekty realizowane przez Stowarzyszenie „Solna Dolina” jako projekty grantowe były komplementarne wobec siebie. Duży nacisk położono przede wszystkim na dwa obszary. Jeden z obszarów dotyczył rozwoju turystyki, rekreacji, sportu i promocji obszaru oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Drugi zaś skupiał się na budowaniu kapitału społecznego i wzmocnieniu dziedzictwa kulturowego.

LGD jest zadowolona ze współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego. Współpraca ta jest oceniona przez LGD jako niezwykle cenna. LGD jest w bardzo dobrej współpracy i kontakcie również z pracownikami Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, wysoko sobie ceniąc ich kompetencje i merytoryczność .

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Realizacja rzeczowa postępuje zgodnie z planem. Na koniec 2021 roku niezrealizowane zostały w pełni wskaźniki dotyczące budowy lub przebudowy niekomercyjnej infrastruktury oraz dotyczące przedsiębiorczości. Nabory ogłoszone w 2022 roku pozwolą skompletować operacje pozwalające na osiągnięcie wszystkich wskaźników LSR. Oczywiście, ze względu na inflację, braki w dostępności maszyn czy dezaktualizację kosztorysów, nie można mieć pewności co do ostatecznego rozliczenia poszczególnych operacji. Dodatkowym czynnikiem mogącym utrudnić osiągnięcie wszystkich wskaźników i wykorzystanie całego budżetu jest czas niezbędny na weryfikację wniosków w Urzędzie Marszałkowskim. Im dłużej potrwa ta procedura tym większe ryzyko nie podpisania umów lub rozwiązania już podpisanych. Niestety możliwości wpływu LGD na ten proces są ograniczone.

Stowarzyszenie jest Partnerstwem trójsektorowym, opartym na strukturze gmin. Sektor publiczny posiada silną organizację w postaci urzędów gmin, dobrze wyszkoloną kadre, a także zasoby w postaci stosunkowo stabilnych budżetów. Sektor społeczny ma własną wizję rozwoju ukierunkowaną na oddolne inicjatywy i w ten sposób wzbogaca funkcjonowanie LGD. Zastosowanie projektów grantowych sprawiło, że organizacjom pozarządowym łatwiej jest dostrzec w LGD partnera do systematycznej współpracy. W przypadku sektora gospodarczego mamy do czynienia z bardzo pragmatycznym działaniem. Beneficjenci funduszy dostępnych w LGD chętnie z nich korzystają, ale później bez entuzjazmu podchodzą do współpracy z LGD. Rekomendacją dla LGD w kolejnym okresie programowania jest przeznaczenie jeszcze większych środków na bezpośrednie wsparcie organizacji pozarządowych oraz podjęcie próby zaangażowania przedsiębiorców w funkcjonowanie Stowarzyszenia.

Wspieranie przedsiębiorczości było w omawianym okresie programowania jednym z priorytetów. Narzucenie wykorzystania połowy budżetu na inicjatywy przedsiębiorców spowodowało, że wpływ LSR na rozwój przedsiębiorczości w regionie był duży. Służyło to również budowaniu kapitału społecznego, ponieważ nowe i rozwijane firmy dawały możliwość poprawy sytuacji ekonomicznej beneficjentów, co pośrednio również wpływało na innych mieszkańców regionu. Jak już wspomniano w poprzednim paragrafie, beneficjenci tych funduszy niechętnie angażują się w społeczną działalność Stowarzyszenia. Niemniej stanowią oni znaczący, a niewykorzystany w pełni zasób mogący podnieść skalę aktywności Stowarzyszenia.

W ramach wspierania turystyki LGD wykorzystwała lokalne kryteria wyboru operacji do kierowania działań przedsiębiorców na ten cel. Przyniosło to znaczące efekty w ten sposób, że część beneficjentów zaczęła zauważać potencjał turystyczny obszaru i właśnie tak profilowała swoje przedsięwzięcia. Drugim kierunkiem działań był projekt współpracy, w którym realizowano zarówno inwestycje w infrastrukturę wspierającą atrakcyjność turystyczną obszaru jak i promowano aktywny sposób spędzania czasu. Władze i członkowie Stowarzyszenia doskonale zdają sobie sprawę z wagi rozwoju turystyki, jednak pod dyskusję należy poddać możliwość zaangażowania LGD w działania na rzecz wykorzystania największej atrakcji obszaru czyli kopalni soli. Wydaje się, że rekomendacją dla LGD powinno

być raczej promowanie zasobów i budowanie atrakcyjności całego obszaru, szczególnie w oparciu o walory kulturowe.

Realizacja Strategii wymaga przede wszystkim doświadczonego zespołu. Organizacja naborów wniosków, prowadzenie aktywizacji, szkolenia, realizacja planu komunikacji to zadania, które spadają przede wszystkim na barki pracowników biura LGD. To oni udzielają doradztwa w ramach ogłaszanych konkursów i stanowią pierwszą linię kontaktu dla wnioskodawców z różnymi interesariuszami. Dlatego znaczna część badań skupiona była na funkcjonowaniu biura LGD. Wyniki tych badań nie pozostawiają wątpliwości, że działanie biura stanowi mocną stronę całego Stowarzyszenia. Pozytywne opinie zarejestrowano w każdym ze źródeł pozyskiwania informacji: z ankiet, wywiadów z wnioskodawcami, wywiadu zogniskowanego oraz z rozmów z przedstawicielami samorządów. Zatem dbałość władz LGD o stabilność i jakość pracy biura powinna być jednym z priorytetów funkcjonowania całego Stowarzyszenia.

Sposobem na poprawę funkcjonowania LGD i jeszcze sprawniejszą realizację strategii byłoby ograniczenie biurokracji. Trudne dla wnioskodawców wnioski i rozbudowane biznesplany stanowią barierę dla mniej doświadczonych mieszkańców w dostępie do funduszy oferowanych przez LGD. Ilość dokumentów, załączników i zaświadczeń ma też pośredni wpływ na sprawność pracy pracowników biura. LGD prowadzi satysfakcjonującą działalność animacyjną i promocyjną ale mniejsze obciążenie administracyjne z pewnością przełożyłoby się na aktywność w zakresie aktywizacji społeczności lokalnej. Rozbudowane procedury i zapotrzebowanie na dodatkowe dokumenty ma wpływ również na szybkość weryfikacji wniosków na poziomie Samorządu Województwa. W przypadku inflacji i zawirowań gospodarczych szybkość realizacji zaplanowanych we wnioskach operacji ma w wielu przypadkach znaczenie kluczowe. Dlatego rekomendacją jest uproszczenie procedur i zmniejszenie ilości dokumentów. Jest to oczywiście rekomendacja skierowana do instytucji zarządzających, ale nie można jej w ewaluacji pominąć.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyteżonej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1.	Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin	11
Wykres 2.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	19
Wykres 3.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?	20
Wykres 4.	Ocena gminy na wymiarach	21
Wykres 5.	Opinie na temat zaangażowania w funkcjonowania gminy	22
Wykres 6.	Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?	23
Wykres 7.	Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?	23
Wykres 8.	Powody zmiany miejsca zamieszkania	24
Wykres 9.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	24
Wykres 10.	Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	25
Wykres 11.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	25
Wykres 12.	Czy Pan/i zdaniem szkolenia, spotkania, festyny cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	26
Wykres 13.	Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?	27
Wykres 14.	Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania?	28
Wykres 15.	Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD	28
Wykres 16.	Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD	29
Wykres 17.	Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach	29
Wykres 18.	Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?	30
Wykres 19.	Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?	31
Wykres 20.	Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?	31

Wykres 21.	Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców? 32	32
Wykres 22.	Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z:	32
Wykres 23.	Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?	33
Wykres 24.	Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?.....	33
Wykres 25.	Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?	34
Wykres 26.	Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Solna Dolina”?	38
Wykres 27.	Realizacja finansowa w EURO – stan na 31.12.2021 r.	43
Tabele		
Tabela 1.	Ludność ogółem	14
Tabela 2.	Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym	14
Tabela 3.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	15
Tabela 4.	Wskaźnik obciążenia demograficznego	15
Tabela 5.	Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych)	15
Tabela 6.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	16
Tabela 7.	Podmioty gospodarki narodowej ogółem.....	16
Tabela 8.	Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności	17
Tabela 9.	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym ...	17
Tabela 10.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	18
Tabela 11.	Biblioteki i ich filie	18
Tabela 12.	Bezrobotni zarejestrowani ogółem.....	18
Tabela 13.	Doradztwo w liczbach	35
Tabela 14.	Szkolenia	35
Tabela 15.	Spotkania organów LGD.....	37
Tabela 16.	Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.....	39

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radą LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
 - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie nagorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władarze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 opracowanej wspólnie z mieszkańcami naszego regionu. Strategia ta realizowana jest przez szereg przedsięwzięć, których zadaniem jest rozwiązywanie potrzeb mieszkańców.

W ramach podsumowań wdrażania programu oraz wypełniając zapisy zawarte w Strategii przygotowaliśmy ankietę. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Wszystkie dane pozyskane w ramach tej ankiety będą traktowane poufnie, a analizy dotyczyć będą jedynie uogólnionych opinii.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
--	--	--------------------------	--------------------	------------------------	------------------------------

1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				
3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Raczej dobrze	I dobrze i źle	Raczej źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
1.	prowadzenie doradztwa						
2.	organizacja naborów wniosków						

3.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						
4.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						
5.	prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						
6.	współpraca z innymi LGD						

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?
Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
6. Portale społecznościowe
7. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów (warsztaty, imprezy)
8. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
9. Inne sposoby

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? *Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.*

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny

6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)
7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia
2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł

8. Czy nabory wniosków ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często mijaly się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu (Pana/Pani gminy)? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

10. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	I tak i nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
1.	Związane z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej						
2.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej (np. świetlice wiejskie, place zabaw dla dzieci)						
3.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (np. boiska, siłownie zewnętrzne, altany)						
4.	Związane z potrzebą rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (np. warsztaty, spotkania, pikniki)						

11. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

12. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne
2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne
4. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

14. Co jeszcze mogła by zrobić LGD, aby skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

15. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Chodów
2. Gmina Dąbie
3. Gmina Grzegorzew
4. Gmina Kłodawa
5. Gmina Olszówka
6. Gmina Przedecz
7. Inna gmina

16. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. od 18 do 24 lat
3. od 25 do 34 lat
4. od 35 do 50 lat
5. więcej niż 50 lat

18. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. Przedsiębiorcą

4. Członkiem środowiska (grupy) bez osobowości prawnej (koło gospodyń wiejskich, zespół ludowy, koło wędkarskie, koło hobbystów i inne)
5. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury, zakład opieki zdrowotnej)
6. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak

3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						
8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						

13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					

8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury

3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?)

8. 6. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

10. 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia
13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
14. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
15. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

13. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Solna Dolina”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

14. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

15. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki?

16. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

18. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

19. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

21. Miejsce zamieszkania:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Chodów
2. Gmina Dąbie
3. Gmina Grzegorzew

4. Gmina Kłodawa
5. Gmina Olszówka
6. Gmina Przedecz
7. Inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
 - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut